

Súd: Okresný súd Nitra
Spisová značka: 10C/97/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4115204676
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 07. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Renáta Šišková
ECLI: ECLI:SK:OSNR:2021:4115204676.21

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Nitra sudcom JUDr. Renátou Šiškovou v spore žalobcov: 1/ E. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom L., H. L. č. XXX, občan SR, 2/ Y. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom L., H. L. č. XXX, občan SR, 3/ H. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. - U., L. č. XXXX/X, občan SR a 4/ U. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom L., H. L. č. XXX, občan SR, všetci štyria zhodne zastúpení v konaní advokátskou kanceláriou: Prosman a Pavlovič advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Trnava, Hlavná č. 31, IČO: 36865281, proti žalovaným: 1/ M. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom L., H. L. č. XXX, občan SR, t. č. D. na výkon trestu odňatia slobody A., zastúpeného v konaní advokátom: Y. Štefan Slováčik, so sídlom Nitra, Mostná č. 46 a 2/ Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., so sídlom Bratislava, Dostojevského rad č. 4, IČO: 00151700, o ochrane osobnosti a o náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch, takto

rozhodol:

I/ Žalovaný 1/ a žalovaný 2/ sú povinní zaplatiť žalobcovi 1/ sumu vo výške 30.000,- eur s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu jeho plnenia povinnosť druhého žalovaného, a to do tridsať dní od právoplatnosti rozsudku.

II/ Žalovaný 1/ a žalovaný 2/ sú povinní zaplatiť žalobcovi 2/ sumu vo výške 30.000,- eur s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu jeho plnenia povinnosť druhého žalovaného, a to do tridsať dní od právoplatnosti rozsudku.

III/ Žalovaný 1/ a žalovaný 2/ sú povinní zaplatiť žalobcovi 3/ sumu vo výške 12.500,- eur s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu jeho plnenia povinnosť druhého žalovaného, a to do tridsať dní od právoplatnosti rozsudku.

IV/ Žalovaný 1/ a žalovaný 2/ sú povinní zaplatiť žalobcovi 4/ sumu vo výške 12.000,- eur s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu jeho plnenia povinnosť druhého žalovaného, a to do tridsať dní od právoplatnosti rozsudku.

V/ Vo zvyšnej časti súd žalobu zamietá.

VI/ Žalobcom 1/, 2/, 3/ a 4/ sa priznáva náhrada trov konania v rozsahu 100% proti žalovanému 1/ a proti žalovanému 2/ tak, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu jeho plnenia povinnosť druhého žalovaného.

odôvodnenie:

1/ Žalobcovia 1/ - 4/ sa žalobou podanou na Okresnom súde Nitra dňa 23.02.2015 domáhajú, aby súd zaviazal žalovaných na úhradu nemajetkovej ujmy vo výške 30.000,- eur pre každého zo žalobcov za zásah do ich osobnostných práv, usmrtením ich dcéry a sestry V. vo veku nedožitých 14 rokov pri dopravnej nehode, ktorú spôsobil žalovaný 1/ M. Y. dňa XX.XX.XXXX, pričom motorové vozidlo viedol

po požití alkoholických nápojov. Žalovaný 1/ mal v čase nehody uzavretú poisťnú zmluvu so žalovanou 2/ - Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., čím je daná legitímácia žalovaného 2/. Pasívna legitímácia žalovaného 1/ vyplýva z toho, že v príčinnej súvislosti s porušením povinností žalovaného 1/ došlo k smrti Kristíny a zásahu do osobnostných práv žalobcov, keď žalovaný 1/ zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou osobného motorového vozidla aj ako jeho vlastník. Protiprávnym konaním žalovaného 1/ ako vodiča došlo k neoprávnenému zásahu do práv žalobcov na súkromie, ako jedného z osobnostných práv fyzickej osoby, ktoré zahŕňa i právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími ľudskými bytosťami, keď súčasťou súkromného života je tiež život rodinný zahrňujúci vzťahy medzi blízkymi príbuznými, a to bez ohľadu na to, či spolu trvale žijú alebo nie, pričom protiprávne narušenie týchto vzťahov predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život fyzickej osoby. V tomto prípade daný zásah predstavuje smrť Kristíny, dieťaťa a súrodenca, pričom ide o zásah mimoriadne významný, veľmi hlboký, no predovšetkým nereparovateľný. Vzťahy medzi nebohú a žalobcami boli veľmi silné, intenzívne, tvorili fungujúce rodinné spoločenstvo s dobre vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami, pričom tragédia zasiahla do ich životov zásadným spôsobom a nenávratne, pretrhli sa silné citové väzby, čím žalobcovia stratili možnosť rozvíjať rodinný život so svojím dieťaťom/ súrodencom. Do dnes prežívajú pocity nervozity, úzkosti, smútku, zúfalstva a šoku. Vzniknutá trauma je fakticky neodstrániteľná. Ujmu je možné iba zmierniť. Vzhľadom na intenzívny zásah do práva na rodinný život a súkromný život, objektívne aj subjektívne vnímaný ako značne nepriaznivý zásah do psychickej a morálnej integrity žalobcov, majú žalobcovia za to, že nie je primerané a dostatočné zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka (teda v inej ako peňažnej náhrade) a sú splnené predpoklady pre priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch.

2/ Žaloba spolu s prílohami a poučením boli doručené žalovanému 1/ M. Y. dňa XX.XX.XXXX do vlastných rúk a žalovanému 2/ E. - Slovenská poisťovňa, a.s. dňa 05.02.2016 do vlastných rúk. Potvrdenia o doručení sú pripojené v spise na čl. 105.

3/ Podľa § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

4/ Okresný súd Nitra dňa 07.12.2017 rozhodol rozsudkom č. k. 10C/97/2015 - 426 vo veci samej tak, že žalobcom 1/, 2/, 3/ a 4/ priznal nárok na zaplatenie nemajetkovej ujmy, a to každému v rozsahu 30.000,- eur, na ktoré zaviazal žalovaného 1/ a žalovaného 2/ tak, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu jeho plnenia povinnosť druhého žalovaného, a to do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Zároveň priznal žalobcom náhradu trov konania v rozsahu 100%. V dôsledku odvolania žalovaných 1/ a 2/ došlo k zrušeniu prvostupňového rozhodnutia v celom rozsahu, a to uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 6Co/229/2018 - 553 zo dňa 29.11.2019, keď sa odvolací súd nestotožnil s priznanou výškou nemajetkovej ujmy a rozhodnutie v tejto časti považoval za predčasné. Krajský súd v Nitre vec vrátil na ďalšie konanie súdu prvej inštancie s tým, že súd prvej inštancie je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu.

5/ Rešpektujúc rozhodnutie odvolacieho súdu a s prihliadnutím na novú právnu úpravu Civilného sporového poriadku, súd umožnil stranám sporu sa opätovne vyjadriť a navrhnúť doplnenie dokazovania. V tomto smere sa písomne a tiež na pojednávaní vyjadrili právny zástupca žalobcov 1/ - 4/, právny zástupca žalovaného 1/, žalovaný 2/, boli doplnené listinné dôkazy, ktorých doplnenie vplynulo z doplneného dokazovania na základe rozhodnutia odvolacieho súdu (šetrenie majetkových pomerov žalovaného 1/). Zároveň súd vykonal opätovne výsluchy žalobcov 1/ - 4/.

Žalovaný 2/ pre ďalší priebeh konania upustil od námietky vecnej pasívnej legitímácie a akceptoval názor okresného aj krajského súdu, a to aj vzhľadom na vývoj slovenskej judikatúry ohľadom poisťného krytia nemajetkovej ujmy z povinného zmluvného poistenia. Žalovaný 2/ zároveň navrhol doplnenie dokazovania preverením majetkových pomerov žalovaného 1/ a zväžiť aj jeho prípadný výsluch (čl. 568-569, čl. 585).

Žalobcovia 1/ - 4/ nenavrhli doplnenie dokazovania novými dôkazmi (čl. 570-571). V prípade, ak to bude súd považovať za potrebné, navrhli vykonanie znaleckého dokazovania znalcom z odboru psychológie na určenie miery traumatizácie žalobcov a v tom prípade by navrhli pribrať znalca PhDr. Kleinmanna, PhD. (čl. 587-589).

Žalovaný 1/ uviedol, že absentuje odborné psychologické posúdenie stavu žalobcov a navrhol preveriť jeho vlastné majetkové pomery vzhľadom na neprimerane vysokú sumu peňažného zadosťučinenia (čl.

579). Zároveň súdu oznámil, že nemá žiaden príjem, nakoľko je vo výkone trestu odňatia slobody (čl. 596).

Súd za účelom preverenia majetkových pomerov zabezpečil lustráciu príjmu žalovaného 1/ zo Sociálnej poisťovne (čl. 670-673).

6/ Okresný súd Nitra tak po rozhodnutí odvolacieho súdu zabezpečil vyjadrenia právneho zástupcu žalobcov, právneho zástupcu žalovaného 1/ a žalovaného 2/ písomne, aj na pojednávaní a vykonal dokazovanie oboznámením žaloby a listinných dôkazov ich prečítaním (súd oboznámil všetky listinné dôkazy, teda listinné dôkazy zabezpečené do rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj novo zabezpečené listinné dôkazy po rozhodnutí odvolacieho súdu): Žaloba čl. 9-15, Plné moci čl. 16-23, Lustrácia kancelárie poisťovateľov čl. 24, N., Obžaloba čl. 28-37, Tlačivá pre dokladovanie príjmov čl. 38-77, Potvrdenie sociálnej poisťovne čl. 78-79, Písomnosť v nemeckom jazyku čl. 80, Doklady o výdavkoch čl. 81, Zrušenie dohody o vykonaní práce čl. 82, Rodné listy čl. 85-90, Uznesenie čl. 92, Rozsudok čl. 96, Uznesenie čl. 100, Úradný záznam čl. 104, Zápisnica čl. 127, Rozsudok čl. 136, 143, 151, Vyjadrenie žalovaného 2/ čl. 187-192, Vyjadrenie žalovaného 2/ s prílohami čl. 193-266, Oznámenie čl. 267, Plná moc čl. 268, Uznesenie čl. 270, Poverenia čl. 274-275, Návrh na vykonanie dôkazov čl. 289, Uznesenie čl. 290, Písomný výsluch strany sporu čl. 293-297, Poverenie čl. 307, Vyjadrenie žalovaného 2/ s prílohami čl. 308-318, Oprava návrhu čl. 326, Vyjadrenie žalobcov čl. 327-330, Kópie listín zo spisu Snr.21T/100/2012 čl. 331-362, Vyjadrenie žalovaného 2/ čl. 364-367, Vyjadrenie žalobcov čl. 375-384, Vyjadrenie žalovaného 2/ čl. 397-402, Vyjadrenie žalobcov čl. 409-410, Poverenie čl. 411, Splnomocnenie čl. 412, Rozsudok OS NR čl. 426-451, Odvolanie žalovaného 2/ čl. 453-464, Uznesenie OS NR čl. 465-466, Odvolanie žalovaného 1/ čl. 468-474, Uznesenie OS NR čl. 475-476, Vyjadrenie žalovaného 2/ čl. 478-479, Vyjadrenie žalovaného 1/ čl. 480, Uznesenie OS NR čl. 481-482, Vyjadrenie žalobcov 1/ - 4/ čl. 486-495, Uznesenie OS NR čl. 496-497, Uznesenie OS NR čl. 499-500, Vyjadrenie žalovaného 2/ čl. 503-507, resp. čl. 508-511, Vyjadrenie žalobcov 1/ - 4/ čl. 512-528, Vyjadrenie žalovaného 1/ čl. 529-531, Doklad o úhrade SP čl. 532, Vyjadrenie žalovaného 1/ čl. 534-549, Uznesenie KS v NR čl. 553-562.

Listiny po vrátení veci Okresnému súdu Nitra: Vyjadrenie žalovaného 2/ čl. 568-569, resp. 574 - 577, Vyjadrenie žalobcov 1/ - 4/ čl. 570-573, Vyjadrenie žalovaného 1/ čl. 579-582, Vyjadrenie žalovaného 2/ čl. 584-585, resp. čl. 593-594, Vyjadrenie žalobcov 1/ - 4/ čl. 586-592, Vyjadrenie žalovaného 1/ čl. 596, Vyjadrenie žalobcov 1/ - 4/ s prílohami čl. 614-624, Vyjadrenie žalovaného 2/ čl. 628-629, Poverenie čl. 631, Splnomocnenie čl. 632, Poverenie čl. 633, Poverenie čl. 665, Splnomocnenie čl. 666, Prepúšťacia správa čl. 667-668, Lustrácie čl. 669-673, Poverenie čl. 697, Splnomocnenie čl. 698.

7/ Súd neoboznamoval podstatný spis Okresného súdu Nitra sp. zn. 21T/100/2012 (tento bol oboznámený v predchádzajúcom konaní na pojednávaní dňa 25.10.2017), a to z dôvodu, že v predmetnom trestnom konaní bolo právoplatne rozhodnuté, táto skutočnosť v konaní nebola sporná a podľa vyjadrenia právneho zástupcu žalovaného 1/ na pojednávaní dňa 02.06.2021 o podanom dovolaní v trestnom konaní bolo rozhodnuté a toto bolo zamietnuté (čl. 695). Zároveň nebola vznesená požiadavka na opätovné oboznamovanie uvedeného trestného spisu.

Žalobcami bol v konaní navrhnutý aj dôkaz výsluchom svedkyne M. staršej, ktorá sa na pojednávanie nedostavila z dôvodu hospitalizácie v nemocnici, načo žalobcovia uviedli, že netrvajú na jej výsluchu (čl. 320), preto súd tento dôkaz nevykonal.

8/ Právny zástupca žalobcov 1/ - 4/ na pojednávaní uviedol: V celom rozsahu sa pridrižiam podanej žaloby ako aj našich doterajších vyjadrení. V dôsledku protiprávneho konania žalovaného 1/ ako vodiča motorového vozidla došlo k vzniku dopravnej nehody, pri ktorej bola usmrtená dcéra a sestra žalobcov. V čase nehody mal žalovaný 1/ uzavretú poisťnú zmluvu o zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel so žalovanou 2/. Je nepochybné, že poisťný vzťah tak v čase nehody trval. Protiprávnym konaním žalovaného 1/ došlo zároveň k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcov, najmä do ich práva na súkromný a rodinný život, kedy ich práve k intenzite tohto zásahu navrhujem v konaní vypočuť. C. tiež navrhujem vypočuť svedkov, ktorí boli súdu označení písomne. A. žalovaného 1/ odvodzujem z ustanovení občianskeho zákonníka, konkrétne z § 420 ods. 1 ako aj § 427 a nasledujúcich. Mám za to, že pojem škoda podľa ustanovení § 4 ods. 2 písm. a) zákona o PZP je nutné vykladať eurokomformne a to tak, že zahŕňa aj náhradu nemajetkovej ujmy. Uvedené jednoznačne potvrdzuje aj Ústavný súd SR, na ktorý sme bližšie odkazovali v písomnom podaní. Mám za to, že ústavný súd svojim rozhodnutím odstránil doterajšiu bipolárnu interpretáciu a aplikačných výstupov súvisiacich s problematikou pasívnej a vecnej legitímácie poisťovateľov v obdobných sporoch. Mám za

to, že v konaní je jednoznačne daná tak pasívna vecná legitímácia žalovaného 1/ ako aj žalovaného 2/. Navrhujem, aby súd po vykonaní dokazovaní žalobe vyhovel v plnom rozsahu a žalobcom priznal náhradu trov konania.

Právny zástupca žalobcov 1/ - 4/ na pojednávaní po rozhodnutí odvolacieho súdu uviedol, že: Žalobcovia v celom rozsahu trvajú na podanej žalobe ako aj písomných a ústnych vyjadreniach, ktoré boli uskutočnené v rámci súdneho konania. K rozhodnutiu Krajského súdu v Nitre sa žalobcovia vyjadrili v rámci svojho vyjadrenia z 23.07.2020, pričom na tomto svojom písomnom vyjadrení v celom rozsahu trvajú. Na tomto pojednávaní navrhujeme vypočuť žalobcov v 2., 3. a 4. rade za účelom preukázania zásahu do ich širšieho života, osobného, pracovného, či školského.

9/ Právny zástupca žalovaného 1/ na pojednávaní uviedol: Čo sa týka môjho klienta, žalovaného 1/, je pravda, že je toho času právoplatne odsúdený za usmrtenie maloletej Kristíny, avšak je rozhodnutý podávať mimoriadny opravný prostriedok, čo samozrejme nie je dôvod na prerušenie konania, ale o priebehu tohto mimoriadneho opravného prostriedku budem súd priebežne informovať. Toľko k jeho pasívnej legitímácii. Čo sa týka samotnej žaloby v časti výšky nemajetkovej ujmy, tak po jej preštudovaní z nej neviem dôvody, pre ktoré sa žalobcovia rozhodli práve pre sumu 120.000,- eur a budem sa k tomu vedieť presnejšie vyjadriť až po vykonaní dôkazov, ktoré budú túto sumu odôvodňovať.

Právny zástupca žalovaného 1/ na pojednávaní po rozhodnutí odvolacieho súdu uviedol, že: Nebudeme sa v tejto fáze vyjadrovať.

10/ Žalovaný 2/ Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s. na pojednávaní uviedol: V plnom rozsahu poukazujem na naše písomné vyjadrenie k žalobe zo dňa 24.07.2017. V prvom rade by som chcela poukázať na to, že žalovaný 2/ tak, ako je označený v žalobnom návrhu, neexistuje, a teda takto označený subjekt nemá právnu subjektivitu. Predmetom žalobného návrhu je nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch a nie nárok na náhradu škody, ktorý jediný spadá do rozsahu poistného krytia v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. o PZP. Zo žalobného návrhu nevyplýva, pod aký nárok na náhradu škody v zmysle § 4 ods. 2 zákona o PZP by mal uplatnený nárok spadať. Občiansky zákonník rozlišuje dôsledne medzi škodou a nemajetkovou ujmom, čo vyplýva jednak zo systémového usporiadania predpokladov z vzniku zodpovednosti, premlčania a v konečnom dôsledku to vyplýva aj z ustanovenia § 16 Občianskeho zákonníka, ktorý tiež rozlišuje pojmy zásah do práva na ochranu osobnosti a pojem škody. Vzhľadom k uvedenému sme toho názoru, že žalovaný 2/ nie je vecne pasívne legitimovaný v tomto konaní a poukazujeme tiež na súdne rozhodnutia, ktoré sme označili vo vyjadrení k žalobe, predovšetkým rozhodnutia najvyššej súdnej inštancie. Z týchto vyplýva, že náhrada nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv nie je škodou na zdraví z zmysle § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z., a teda nespadá do rozsahu poistného krytia. Súčasná právna úprava krytie nemajetkovej ujmy z PZP nepripúšťa. Zákon o PZP zaručuje krytie škody na zdraví aj na majetku, a teda táto úprava je plne v súlade s požiadavkami tzv. motorových smerníc. Dokonca kryje 2 nároky nemajetkovej povahy, a to bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré sú však v rámci zodpovednosti poisteného za škodu výslovne upravené v zmysle § 444, na ktorý sa poistné krytie vzťahuje. Tvrdíme, že pokiaľ by zákonodarca chcel upraviť ďalší nárok nemajetkovej ujmy spôsobený zásahom do osobnostných práv v rámci zodpovednosti za škodu, bol by tak učinil explicitne ako pri spomínaných 2 nárokoch bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia. V plnom rozsahu poukazujeme predovšetkým na odôvodnenie rozsudku NS SR sp. zn. 3Cdo/301/2012 zo dňa 31.03.2016, ktorý vyslovil názor ohľadom vecnej pasívnej legitímácie poisťovní pri plnom akceptovaní rozhodnutia Európskeho súdneho dvora vo veci Haasová, na ktoré rozhodnutie sa žalobcovia odvolávajú. Uvedený právny názor vyplýva aj z najnovšieho rozhodnutia NS SR sp. zn. 8Cdo/219/2016 zo dňa 15.05.2017, ktorý tiež hovorí, že v rámci úpravy poisteného za škodu nie je upravená nemajetková ujma pozostalých, preto nie je dôvod na jej zahrnutie do poistného krytia. Vzhľadom k uvedenému apelujeme na jeden zo základných princípov CSP, a to princíp právnej istoty a očakávame, že posúdenie vecnej pasívnej legitímácie žalovaného 2/ bude v súlade so súdnou praxou najvyššej súdnej inštancie. Dovoľujem si ešte poukázať na skutočnosť, že pokiaľ sa žalobcovia voči žalovanému 2/ domáhajú svojho nároku poukazujúc na ustanovenie § 15 zákona o PZP, dôvodiac extenzívnym eurokonformným výkladom pojmu náhrada škody, škoda na zdraví, uplatňujem námietku premlčania. § 15 v ods. 2 výslovne rieši aj premlčanie nároku proti poisťovateľovi. Na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká právna úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila, pričom v poznámke 2 pri tomto ustanovení je odkaz na § 106 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom k tomu sme toho názoru, že žalobný návrh voči poisťovni bol podaný po uplynutí 2 - ročnej subjektívnej premlčacej doby, keďže o smrti maloletej sa žalobcovia dozvedeli dňa 25.02.2012 a žaloba bola podaná 24.02.2015.

Pokiaľ žalobcovia svoj nárok vydávajú za náhradu škody, je potrebné tiež premlčanie posudzovať ako pri náhrade škody tak, ako je to výslovne upravené v § 15 zákona o PZP. K výške nároku uplatnenému žalobou mám poznámku, že nevieme od čoho odvíjajú práve tieto sumy žalobcovia a považujeme ich za neprimerané vo vzťahu napr. k odškodňovaniu obetí úmyselných trestných činov, ktoré je riešené zákonom č. 215/2006 Z. z., kde obeť úmyselných trestných činov majú nárok na odškodnenie vo výške 50 - násobku minimálnej mzdy pre všetkých poškodených, pričom napr. výška minimálnej mzdy v roku 2012 bola vo výške 327,20 eur mesačne, a teda nárok podľa vyššie uvedeného zákona pre všetkých poškodených by bol 16.360,- eur. Vzhľadom k vyššie uvedenému navrhujeme žalobu voči žalovanému 2/ zamietnuť.

Žalovaný 2/ na pojednávaní po rozhodnutí odvolacieho súdu uviedol, že: Ja už len upresňujem, že žalovaný 2/ akceptuje rozhodnutie k pasívnej legitímácii žalovaného 2/ a pre ďalší priebeh konania spochybňujeme nárok čo do požadovanej výšky nemajetkovej ujmy žalobcov 1/ - 4/, pričom poukazujeme na právny názor odvolacieho súdu v zrušujúcom uznesení, najmä body 16-18 odôvodnenie rozhodnutia. V plnom rozsahu sa pridržiavame našich vyjadrení, predovšetkým vyjadrenia žalovaného 2/ zo dňa 07.04.2020, kde sme prezentovali náš názor práve ohľadom výšky nemajetkovej ujmy. Súhlasíme s návrhom žalobkýň na doplnenie dokazovania ich výsluchom.

11/ Žalobca 1/. matka na pojednávaní uviedol: V. bola moja tretia dcéra, mám 2 staršie, ona bola najmladšia. Ťažko sa mi o tom rozpráva. Sme ju mali veľmi radi. Bola najmladšia, stalo sa to, keď mala 14 rokov. Mala 13 a niečo. Nedožila sa 14 rokov. Od malička bola dobrá, bola poslušné dieťa. Ako každá rodina svoje deti ľúbime, dala by som za ňu život sa dá povedať. Od malička bola poslušná a dobrá, nerobili sme medzi nimi žiadne rozdiely, keď sa niečo kúpilo, kúpilo sa všetkým trom. Všetky tri sme mali rovnako radi, aj keď ona bola najmladšia. Sme ju mali veľmi radi. Veľmi nám chýba. Celých 6 rokov každý deň na ňu myslím, to sa nedá bez nej. Niekedy to je strašné. Nechcem to dať najavo pred deťmi, ale to sa nedá. Ako sestry sa veľmi trápia. Trápi nás to veľmi. Veľmi ťažko sa o tom rozpráva. Po tej dobe to je strašné, to sa nedá ani povedať, každý deň som bola cintorína. Ona bola veľmi zlatá, ochotná, všetko nám ponúkla. Cukrík ponúkla, aj keby jej neostalo. Ťažko to znášame. Všade, kde som, tam v každej izbe je fotka, na stole, to sa nedá ani povedať ako chýba to dieťa. Keď niečo robíme, hneď myslíme ako by to bolo, keby tu bola V. Chodila do základnej školy, do 7. triedy. Neskoršie som ju dala do školy, bola v júli narodená. Najstaršia dcéra mala 18 a druhá mala 15, keď sa to stalo. Zle sa o tom rozpráva a každý deň na ňu myslím. Človek to vidí u druhých, príde mu to ľúto. Ale keď sa to stane tomu človeku, inak to vníma a vie sa do toho vcítiť, do tej situácie, keď je niečo také tragické. Vtedy som nepracovala, manžel mal v tej dobe úraz, museli ho operovať na chrbticu a na to o 3 mesiace sa to V. stalo. Mala som prácu, ale nerobila som dlhšiu dobu, tak ja som bola s deťmi doma, a keď som sa zamestnala, to bolo tak, že začala som a o mesiac skončila. A takto to trvalo skoro rok. A keď manžel padol, tak som ostala už doma, potreboval pomoc. Pán Y. sa ani neospravedlnil, ani neposkytol plnú pomoc. On bol vo väzení a neprebehla žiadna komunikácia, ani sa neospravedlnil. Písomne raz nám poslal list, keď bol vo väzení, tak poslal nejaký lístok. Ja som to od jedu roztrhala, ani neviem, čo tam bolo napísané. Sám od seba určite to nepísal, to musel mať už vtedy právneho zástupcu, bolo to zhruba pol roka po. Strašne dlho sa to naťahovalo tie pojednávania, zakaždým mal právneho zástupcu. Aj rok sa to naťahovalo, čo stále mal niečo jeho zástupca, že sa nemohol zúčastniť na pojednávaní a takto sa to preťahovalo. Nevie, prečo to takto dlho naťahovali. Ešte stále sa s tým vyrovnávam, nevyhľadávala som psychológa, alebo nejakých doktorov, možno som už aj ja na to súca, ale nevyhľadala som ho, mne tabletky nevymažú moju dcéru zo života. Nič iné mi nedajú, len tabletky a ja sa už porozprávam s hocikým. Čo mi pomôže psychológ? Nemyslím, že by mi pomohol.

Ohľadne vzťahu dcér a manžela k zomrelej V. žalobkyňa uviedla: To ťažko hovoriť, ale ony sa mali strašne rady ako sestry, boli spolu stále, mali jednu izbu, od malička boli spolu ako sestry. Keď sme išli niekde na výlet, tak stále spolu, to sa nedalo bez jednej ísť. Muž začal robiť na týždňovky, keď mala Kristínka 2 roky, ja som bola doma, musela som sa o nich starať, bola som len ja s nimi cez týždeň, ale keď mal prísť domov, veľmi sa tešili. Sme ho čakávali, bez toho by nebol prišiel, že by im nepriniesol nejakú čokoládu alebo keksík. To si určite pamätajú aj teraz. Obzvlášť Kristínka sa na neho tešila.

K času, kedy došlo k nehode, žalobkyňa uviedla, že nehoda sa stala vo večerných hodinách okolo pol ôsmej, možno o trištvrte na osem.

Žalobca 1/ na pojednávaní po rozhodnutí odvolacieho súdu uviedol, že: Bolo to veľmi ťažké obdobie. Mne je aj teraz ťažko rozprávať. Pamätám si, že to bolo niečo strašné. Muž mal v tej dobe tiež nehodu, zlámal sa. V. sa pýtala „pravda, že ocino neumrie“? A o 3 mesiace sa stalo čo sa stalo a umrela ona. Ja to doteraz nemôžem preblieť, je to strašné, neviem, ako som to prežila. Tak sme sa uzavreli a nevedeli sme o tom rozprávať, ani dievčence, ani my, muž bol taký mĺkvy. Nedá sa to nijako zabudnúť.

Nezabudneme nikdy, ale tak myslím, že ona tu už „není“. Nie, že by sme pred tým extra chodili, ale chodili sme do spoločnosti, no odvtedy nič. Nemohla som ísť medzi ľuďmi, nebolo sa o čom rozprávať. Boli sme na svadbe asi po 4. - 5. rokoch, ale nič iné. Mňa to už ani nebaví. Teraz už aj s kamarátkami, s ktorými sme sa stretávali, sa to už nejako rozpadlo. Dievčence to mali ťažké. Veronka sa koľkokrát zamkla aj v izbe, a potom mala slzy v očiach. Máme jej fotky všade, ale albumy nedokážem pozerať. Aj som chcela, ale nedokázala som to. Chcela som pozrieť, aká bola ako malinká a potom ako väčšia. Bola veľmi šikovná aj keď bola najmladšia, bola taká chápavá. Nikdy som si nemyslela, že sa nám to môže stať. Ja som v tej dobe nepracovala, ostala som sa starať o muža, ktorý bol ochrnutý. Potom som sa zamestnala. Od roku 2017 som pracovala, ale nepredĺžili mi zmluvu a teraz chodím opatrovať mamu. V. mala rada deti, nakúpala aj do kočov, tak by sa tešila z našich vnúčat. To nám aj trošku zmenilo život. H. má 4 roky a U. mala 1 rok. Ja som žila pre deti a žijem pre ne aj teraz. A už by som tu hádam aj nebola, keby nebolo ich. Dievčence k nám chodia na víkendy, chodia keď môžu. Deniska býva ďalej v Šali a Veronka je bližšie. Tá príde aj cez týždeň a má aj vodičák. Ja chodím každý deň k mame a potom keď prídem domov, vonku je stále čo robiť, po záhrade a tak.

Na položené otázky žalobca 1/ uviedol, že po tej dopravnej nehode sa ich vzťah s manželom nezmenil, viac si dávajú pozor jeden na druhého, keď niekto napr. mešká, tak si volajú, majú odvtedy nejaký strach o seba. Ohľadne organizovania osláv žalobca 1/ uviedol, že keď sa vnuk narodil, tak boli krstiny, narodeniny a aj dcéra, keď mala dcéru. Ale len tak v rámci rodiny. Žalobca 1/ po udalosti nevyhľadal odbornú pomoc, aj chcel, ale nevyhľadal. Pred tým sa stretávali s kamarátmi, šli si posediť, boli taká skupina v rámci obce, chodili do krčmy, na ihrisko, na futbal. Tak na 2 hodinky sa stretli, porozprávali sa, muži medzi sebou, aj ženy. Od tej doby už nič. Žalobca 1/ nebol dovolenkový typ, majú rodinný dom. Muž chodil robiť do zahraničia a keď bol doma, vždy bolo čo robiť. Ale chodili na výlety, predĺžené víkendy, na chaty a po tej nehode už nie. Čo sa týka návštev, dcéry väčšinou chodia k rodičom. Žalobca 1/ bol dosť dlho doma, dcéry boli vtedy menšie. Kristínka mala 2 roky, keď otec odišiel pracovať do zahraničia a boli to tri dievčence a žalobca 1/ ich nemal kde nechať. Vtedy boli roboty na 3 smeny. Potom som sa v roku 2007 na krátko zamestnal, ale tá fabrika skončila s výrobou a potom už bol doma. Muž ani nechcel, aby manželka pracovala. Manželka zabezpečovala osobnú starostlivosť o deti a muž pracoval. Mladšia dcéra bývala do Vianoc 2020 u rodičov a teraz bývajú s partnerom u babky. Partner staršej dcéry máva pohotovosť v Dusle, ale keď môžu, prídu aj cez týždeň poobede. Rovnako aj mladšia dcéra. Keď je teplo, majú vonku bazén, kúpu sa. Čas trávia tak, že sú vonku na dvore. Po úmrtí dcéry Kristíny s chodom domácnosti pomáhali svokra, starká, aj švagriné, a aj neter, vždy niekto prišiel a pomohli, keď bolo treba. Dcéry po nehode nechodili do školy, asi 2 - 3 týždne boli doma. Aj kamarátky, ktoré mali, to prežívali s nimi, aj pre nich to bolo strašné, v podstate pre celé okolie, keďže sú malá dedina a keď sa takéto stane, tak je to strašné. V prvom momente nemohli chodiť do školy, ale potom už sa museli pozviechať a museli školy dokončiť. Neboli jednotkárky ani pred tým, ale skončili školu a to bolo hlavné. Na otázku sudcu, či s odstupom času nechce žalobca 1/ teraz vyhľadať odbornú pomoc, žalobca 1/ uviedol, že nevie, a ani nevie, čo by mu dali, či by na toto lieky pomohli, ale zvažoval viac krát.

12/ Žalobca 2/ Y. - otec na pojednávaní uviedol: Nevie, čo by som Vám mohol povedať, manželka všetko povedala. Zle to vnímam. Nevie, čo iné by som Vám mohol povedať. V tom čase som nepracoval, už som bol po úraze. Chcel som pomôcť neteri a padol som zo strechy. Ale však som aj pomohol. Stalo sa mi to 11.11.2011 alebo tak nejako. Vtedy som prišiel v pondelok z Kováčovej. Nehoda sa stala v piatok. Vtedy sme boli vonku spolu, lebo ja som mal chodiť a kázali mi chodiť. O pol 8 mala byť doma, som jej volal asi desať minút po pol 8, že dostane po zadku a povedala, že už ide domov, že je už pri škole, a to muselo byť chvíľu na to, keď sa stala tá nehoda. Policajti mi volali na telefón. Ja som bol v kúpeľni a v tom volala polícia, že sa to stalo. K výške uplatnenej sumy to neviem, to neexistuje, nie je takéto cena. Je to tak, ako keď prídete o dieťa, nie je žiadna cena. Už ako manželka hovorila, chodil som na týždňovky a keď som bol cez víkend doma, stále chodila so mnou okolo auta, všetko mi pomáhala, stále mi bola za zadkom. Ešte sa dohadovali s Veronikou keď sme kúpili auto, či bude aj jej a som jej povedal, nechaj si ho. Čo bolo ocinkové, všetko bolo jej. Doteraz máme všetky jej veci, všetky školské veci, zošity, telefón, jej telefónne číslo máme v mobile, ničoho sa nedotklo tam, akurát knižky, čo sme museli odovzdať do školy. Je to ako by tu bola, ale nie je tu. Nedá sa to nahradiť, dochádzajú mi slová. Vonku som rozmýšľal, že čo ešte vám poviem, ale neviem. Jednoducho je to nenahradiiteľné. Vtedy som mal 42 rokov. So žalovaným 1/ sme sa stretli na futbale, ale nerozprávali sme sa, len otočil hlavu. Z väzby bol prepustený a bol doma až do nástupu na výkon trestu. Každú druhú nedeľu chodil na futbal ako aj ja. Chodil viac piť, viac bol v bufete ako pozeral futbal. Tam sme sa ani raz nerozprávali a išiel aj meter odo mňa, ale otočil sa na druhú stranu radšej, čo išiel s chlapcami, tak oni sa pozdravili, ale on nie. Ja som ho neoslovil. Ten list od neho si pamätám, ale nečítal som ho. Videl som ho zavretý. Akurát s

jeho otcom som sa rozprával, že on príde pomôcť čokoľvek, čo budem potrebovať, a dokonca vtedy nám bol aj orať. Ale nebolo to zadarmo, zaplatili sme si. Jeho rodičia bývajú tam, kde my. Jeho otec chodí na týždňovky, ale oni málo chodia do dediny. Bývajú o ulicu vyššie. Mal by som mať chodítko a barle sú len na krátke trate. Spadol som zo strechy. Zlomil som si chrbticu a ležal som november, december až do januára, dokedy ma nepostavili troška na nohy v tej Kováčovej. Aj tam boli všetky 3 dcéry za mnou v Kováčovej. Keď mali odvoz, tak prišli za mnou. Potom som bol v Turčianskych Tepliciach a nikde som nepracoval. Som na invalidnom. V lete sme chodili na kúpalisko všetci 3. Grilovalo sa cez leto. V Rakúsku sme boli 2 krát. Na výlety sme chodili. Chodila so mnou na pivo, teda ja som chodil na pivo a ona so mnou, tam bolo detské ihrisko, čo pýtala, to som jej kúpil, a to všetkým trom. Mali všetky to, čo si len vymysleli, lebo nezarobil som zle. Ešte aj kamarátky zobrali. Na bicykle sme chodili. Chodili sme na „zungov“, čo si vymysleli, to mali, cez zimu na chatu, sánkovať, učili sa lyžovať. Na lane som ju uviazal, išla dva metre predomnou, hovorí mi, že sa to nenaučí, ale povedal som jej, že sa to naučí, lebo keď to vie ocino, musí sa to aj ona naučiť. Na hrádzu sme chodili, bol tam kedysi mlyn, aj na chatu.

Ohľadne vzťahu dcér a manželky k zomrelej Kristíne žalobca 2/ uviedol: Hovorím, všetky 3 dokopy, ste jak..., len klebetíte, stále boli spolu. Počítač mali len jeden a potom notebook a tak, aj sa pohádali, ale aj sa podelili. Grilovali sme každú sobotu cez leto. A keď mala Kristínka narodeniny, balóny sme navešali, to mám aj fotku v telefóne, kamarátky chodili. Susedova bola jej spolužiačka, aj jedna aj druhá. Všade mi dcéra pomáhala. Aj čo som káble ponáňahoval a zasypal, ani manželka nevie, kde vedú, ona by to vedela, pri aute koľkokrát mi pomáhala, v nedeľu večer, som šiel skontrolovať vodu do ostrekovača a dobehla, že ocino nemusíš, ja som to už pozrela, bola ako taký chlapčisko. Pýtala sa, či môže karovať, aspoň chvíľu po dvore, že to bude jej auto.

Žalobca 2/ na pojednávaní po rozhodnutí odvolacieho súdu uviedol, že: Bola to najmladšia dcéra. Väčšinou to je miláčik rodiny. Potom sme spolu menej komunikovali. Bol som po úraze a ostalo prázdno. Pracoval som 12 rokov pred úrazom v zahraničí a úraz sa mi stal 05.10.2011 u neteri. Potom som len ležal, mal som zlomenú chrbticu a bol som zdrôtovaný. Učil som sa nanovo chodiť a Kristínka mi pomáhala masť nohy, pretočiť a bola väčšinou pri mne. Bola mi stále za zadkom, bola taký chlapec.

Na položené otázky žalobca 2/ odpovedal nasledovne: Pred nehodou dcéry sa stretávali so susedmi, brat hrával v kapele a cvičil vonku. Kamaráti k nim chodili, grilovalo sa a potom všetko padlo. Oslavy nerobia, iba pred 3. rokmi bola svadba, to sa dievča vydávalo a pred 2. rokmi chlapec a bolo aj sväté prijímanie. Tam ale bol sám a bolo tam veľa detí a keďže hluk nemusí, odovzdal darček a kávu a išiel preč. Neoslavoval ani 50-ku a neoslavovala sa ani babkina 80-ka a grilovačky sa robia, keď príde Denisa na víkend, pre deti. Jednoducho odvtedy neoslavujú, rádio nebolo 4 roky po nehode pustené. Dnes už hrá. Na zdravotný stav žalobcu 2/ nehoda nevplyva, bol dochrámaný dosť. Troška to šlo na psychiku a horšia je komunikácia. Taký je uzavretý. V čase dopravnej nehody nebol zamestnaný, už bol na maródke. Manželka je od tej nehody viac uzavretá. No teraz sa to s vnúčencami oživuje, ale jednoducho sa uzavreli. V čase nehody nebola manželka žalobcu 2/ zamestnaná. A aj keby bola, musela ostať po úraze pri manželovi. Slušne zarábala, nemusela chodiť do roboty, chodila len na brigády, keď jej už bolo dlho, upratovať cez firmu a potom tuším v Estampe. Teraz opatruje svokru žalobcu 2/, jej matku, cca 2 roky. Od nehody po opatrovanie nerobila nič. Bola domáca a asi nemala brigádu. Málo sa rozprávajú, len nutné veci. Dcéry kamarátky nemajú, medzi sebou sa viac dali dokopy. Našli si chlapcov a kamarátok možno aj preto majú menej. Odbornú pomoc žalobca 2/ nevyhľadal, uzavrel sa. Bral svoje lieky, ktoré mal po úraze. Bol vlastne na práškoch, Tramal a pod. Aj žena brala nejaké lieky. Odbornú pomoc im aj odporúčali, ale odmietli ju, lebo sa s tým musia vysporiadať. Pred nehodou mali s manželkou dobrý vzťah, no teraz mu ona aj rozpráva a on ju nepočúva. Najradšej je sám pri televízore, zhruba od jednej do jednej doobeda spí. Manželka príde o pol tretej domov od svokry a opatrí vtáky. Majú 10 sliepok. Pred tou udalosťou mal žalobca 2/ kamarátov pomerne dosť, ale sa to zúžilo a tí, čo sa žalovaného 1/ zastávajú, už sa s ním nekamarátia. Zastávajú sa ho z dôvodu, že to nebol on, že to bol policajt, ktorý ho do toho navliekol a bolo to napísané na kríži, kde sa to stalo. A tiež aj preto, že žiadajú tú ujmu. Rozpráva sa to po dedine a možno to vie aj žena a možno aj Veronika, lebo je doma, a Denisa asi nie, lebo je preč. Ohľadne ospravedlnenia žalovaného 1/ uviedol žalobca 2/, že žalovaný 1/ písal list, ale žalobca 2/ ho nečítal, možno manželka. Na grilovačky, ktoré žalobcovia robia, chodia dcéry Denisa, Veronika, nastávajúci zatkovia a ešte sem tam neter, u ktorej sa mu stal ten úraz. Žalobca 2/ chodí občas na futbal. Už teraz hrávajú a hrá aj brat, ale ide iba vtedy, keď od brata niečo potrebuje. Žalobca 2/ navštevuje aj dcéru Denisu, ale v činžiaku mu je tam dlho, idú raz za mesiac, keď im nevychádza hotovosť, tak idú žalobca 2/ s manželkou. Na dovolenky nechodievajú, predtým ich brával do Rakúska. Manželka by teraz aj chcela, ale oni nechcú. Manželka pôjde do kúpeľov a žalobca 2/ ani do kúpeľov nechce, lebo tam spadol. Pred nehodou, ktorú mal žalobca 2/, tento pracoval v Rakúsku a robil na týždňovky. V pondelok ráno o tretej odišiel a v piatok večer bol doma. Po nehode dcéry sa im selektovali kamarátstva, nie však

pre jeho zdravotný stav, ale preto, že žiadajú peniaze, lebo oni žalovaného 1/ obhajujú. Tých spoločných kamarátov už žalobca 2/ nemá, ale má veľa kamarátov. Volajú ho čarodejník, lebo opraví, čo donesú. Vie opraviť, keď sa mu dá posediačky, alebo poležiačky. Kamaráti, ktorí mu ostalo, mu boli hrozno ostríhať, do pizzerie idú, chodia im pomáhať, žalobca 2/ im neopravuje za peniaze, ale oni mu za to pomôžu, vlni mu vykopali aj zemiaky. Otec žalovaného 1/, p. Mikšovský st. ponúkol žalobcovi 2/ pomoc, bol im prvý rok zorať, ale normálne mu zaplatili aj keď nechcel, tak ako každý rok a potom odišiel, asi niekam do zahraničia. K vnúčatám žalobca 2/ uviedol, že boli krstiny. Obaja sú krstení. Boli tam ako starí rodičia a tiež krstní. Vnuk má 4 roky. Na jeho narodeniny grilovali len sami. Vnučka má rok teraz v júni. Tak zas príde mama (svatka) a babka z tej strany. Tak to vymysleli, že prvý rok sa bude oslavovať. Posedenie pri grile si robia skoro vždy, keď prídu Denisa a jej rodina.

13/ Žalobca 3/ H. - sestra na pojednávaní uviedol: Vychádzali sme spolu dobre, pomáhala, či rodičom, či mne, keď som niečo potrebovala, bola veľmi dobré dievča, v ten večer sme išli na večeru s priateľom, som ju volala, aj Veroniku aj ju, ale ona povedala, že ona nejde, nechcela ísť s nami. Som ju prehovárala, nechcela ísť, že ona radšej sa pôjde prejsť ako na večeru. Dozvedela som sa to akurát keď sme išli domov a potom išla aj záchranka a ešte som aj povedala, že dúfam, že sa nič nestalo. Potom mi volala sestra, aby rýchlo sme tam utekali a išla som s maminou do nemocnice, nechceli ma tam pustiť. Nakoniec ma tam pustili za ňou. Každým dňom čakám, že sa vráti domov, aj v lete na dovolenke. Medzi nami bol rozdiel 5 rokov, ja som najstaršia. Dá sa povedať, že som bola ako taký vzor. Pomáhali sme si. Pomohla ona mne, aj ja som jej pomohla s úlohami. Do školy sme spolu chodili, ja som šla na autobus a ona išla na základnú školu, ja som vtedy chodila už na strednú školu. Pri domácich prácach sme sa niekedy pohádali, niekedy sme si to rozdelili, aby sme nemuseli maminu počúvať, tak sme si rozdelili, že ty sprav to, ja spravím to, aby sme to mali rýchlejšie a aby sme mohli ísť vonku. Koľkokrát sme s kamarátkami stanovali na záhrade. Na výlety sme chodili cez víkendy. Do Rakúska sme chodili na výlety, ocino robil v jednej firma a tam mali také jazero a tam sme sa prechádzali. Cez víkendy sme chodili na kúpaliská. Nevnímala som medzi sestrami rozdiely. Obe boli povahovo rovnaké. Obe boli bláznivé, nevidela som nijaké rozdiely, tak ako jedna mi koľkokrát odpapulovala, tak aj druhá. Stále behala okolo auta, bicykel koľkokrát, keď sa jej pokazil, tak šla za otcom, nech jej ho opraví a pomáhala mu pri tom, a nech jej ukáže ako sa to robí. Ja som mala vtedy 18 rokov. Ja som žalovaného 1/ videla, keď šiel na bicykli, ale nekontaktovali sme sa ani ma nepozdravil, ako ma zbadal, tak otočil hlavu. Predtým sme sa v dedine pozdravili. Ja som list, ktorý poslal videla, ale nečítala som ho. Ani neviem, kde skončil, asi v koši roztrhaný. Ja som sa po 2. rokoch odsťahovala, ale chodím k rodičom, je to iné, nie je to také, ako to bolo predtým. Vo všetkom je to iné. Nechodí po dome, nechodí po dvore, keď tam bola ona, bolo tak veselo, teraz to tak nie je. Vtipkovala koľkokrát. Síce aj druhá sestra vtipkuje niekedy, ale to už nie je ono. Ja teraz žijem s priateľom. Mám aj dieťa, je to chlapec a má 5 mesiacov, narodil sa predčasne. Šaľa je teraz môj trvalý pobyt.

Žalobca 3/ na pojednávaní po rozhodnutí odvolacieho súdu uviedol, že: Ja som chodila do školy. Ako sa to stalo, mesiac až dva sme boli doma. Mali sme ospravedlnenie od pani doktorky. Bola som v poslednom ročníku strednej školy nadstavbového štúdia, konkrétne Stredná odborná škola obchodu a služieb v Zlatých Moravciach. Spolužiačky aj p. učiteľka boli ústretové. Posielali mi, čo sa učí a bola som v maturitnom ročníku. Skoro som nezmaturovala. Musela som opakovať maturitu z cudzieho jazyka. Stretávala som sa s kamarátkou, s ktorou sme sa neskôr nepohodli a už nie sme v kontakte. Vtedy, ale bola pri mne, a stála pri mne aj s priateľom. Nechodila som v podstate nikam, bola som doma. Po roku od skončenia školy som odišla od rodičov a bývam s priateľom a teraz už aj s malým. Nepracovala som a bola som doma až kým sa malý nenarodil, teda až do r. 2017. Bála som sa pracovať, bolo to čerstvé. Bála som sa vidieť v obchode deti. Vyštudovala som kaderníčku, ale robiť to nechcem. Bolo ťažké vidieť iné deti, jej kamarátky, aj suseda bola jej kamarátka. Strach som mala aj keď som si chcela spraviť vodičák. Strach mi nedovolil ísť tam a aj by som ho potrebovala, ale bojím sa, že sa môže na ceste niečo stať. Mám strach sa v aute viesť a aj ho šoférovať.

Na položené otázky žalobca 3/ uviedol, že po tejto tragédii sa vrátil do školy, kde všetci boli milší, komunikovali, viac sa zaujímali a aj učiteľky boli ústretové, keď nestíhali, vyhovel. Prospech žalobcu 3/ pred nehodou bol dobrý, trojky. Po nehode sa niektoré predmety zhoršili. V predmetoch cudzí jazyk a Slovenčina sa zhoršili známky. Keď boli tie 2 mesiace doma, nad školou nevedel rozmýšľať, nedalo sa to, rozmýšľal len nad ňou a je to tak aj do dnes. Neprejde deň, aby si na ňu nespomenul. Pred nehodou navštevovali spoločenské udalosti raz - dva krát do mesiaca. Po nehode nikam nechodili, boli doma, alebo u priateľa a jeho rodičov. V rodine sa po nehode vzťahy upevnili, žalobca 3/ chodí domov k rodičom, aj sestra tam býva. Rok a pár mesiacov po nehode sa žalobca 3/ odsťahoval od rodičov, chcel sa osamostatniť. Odbornú pomoc žalobca 3/ nevyhľadal. Dusí to v sebe. A zamýšľa sa nad tým

po rokoch, že keď si chce aj ten vodičský preukaz urobiť, že by pomoc vyhľadal. Iných kamarátov okrem spomínanej jednej kamarátky žalobca 3/ nemá, iba priateľa a jeho priateľov nepozná. Voľný čas trávi tak, že cez víkend je u rodičov a cez týždeň s malým. Rodinné oslavy zo strany žalobcu 3/ nebývajú. Z priateľovej strany je to tak, že sa to patrí, ale žalobca 3/ oslavy neorganizuje, len sa ich zúčastňuje. Žalobca 3/ si nespomína, či sa im žalovaný 1/ ospravedlnil, ani na list, ktorý adresoval žalovaný 1/ rodine žalobcu 3/. Rovnako žalobca 3/ nemá vedomosť o rečiach, že žalovaný 1/ túto nehodu nespôsobil, nakoľko tam už nebyva a od nikoho to nepočul. Na dovolenky chodieval žalobca 3/ každý rok, ale v ten rok, ani rok potom neboli. S priateľom chodili spolu už v čase nehody a chodili spolu von, na večere, k jeho rodičom, keďže je zo Šale, a priateľ naopak chodil k nim, asi 2 - 3 krát do týždňa. Žalobca 3/ má strach urobiť si vodičský preukaz, mal už aj nachystanú prihlášku, ale neodvážil sa tam ísť. Vodičský preukaz by však potreboval. Auto v rodine majú, no sedí vzaďu s malým a diriguje priateľa, lebo sa bojí. Autom najčastejšie chodievajú k rodičom, teraz pomenej, predtým jeden až dva krát do mesiaca na celý víkend. Syn žalobcu 3/ má štyri roky, oslavovali jeho prvé narodeniny, potom už ďalšie nie, nechodí do škôlky, lebo je predčasne narodený a neodporúčali im dať ho do škôlky. Začal aj neskôr rozprávať. Chodia s ním na cintorín, kde mu hovoria, že teta Kiki je v nebičku a on to potom celý deň rozpráva a pozná ju aj z fotiek. Od skončenia školy žalobca 3/ nepracoval, a keď malý pôjde do škôlky, chcel by takú prácu, aby mohli malého zaniest' do škôlky a aby s ním mohli byť, keď bude chorý. Chod domácnosti po nehode sestry zabezpečovali žalobca 3/ a 4/, s upratovaním pomohli. Sem tam prišla aj krstná. Žila s nimi babka. Tá varila a tiež pomáhala.

14/ Žalobca 4/ U. - sestra na pojednávaní uviedol: My sme so sestrami boli ako najlepšie kamarátky, celý život sme mali spoločnú izbu, tam sme všetko spolu robili, mali sme poschodovú posteľ, hrali sme sa bábikami, na Superstar, robili sme porotu, kamarátky boli večne u nás na dvore, mali sme veľa spoločných kamarátok, skákali sme cez gumu, volejbal sme hrali, vybíjanú. Vždy, keď sa niečo robilo, boli sme vždy pri tom. Bazén sa napúšťal, behali sme okolo bazéna, pomáhali sme, ako aj ocino hovoril, Kristínka bola všade. Do školy sme spolu chodili, stále sme išli spolu. Veci sme si požičiavali, pomáhali sme si s úlohami. Keď bol referát, vytlačiť, nakresliť, hocičo. Ako už bolo spomínané, chodili sme na kúpaliská do Diakoviec, boli sme v tom Rakúsku na výlet, ocina sme čakali, keď prišiel z roboty, hrali sme sa na ulici a utekali sme za ním, že čo nám doniesol. Boli to také 3 kinderká v jednom obale, to sme si vždy rozdelili. Kupoval aj také veci, čo tu neboli dostať kúpiť. Niekedy sme v noci čakali, sme sa robili, že spíme, a čakali sme kým ocino príde a dá nám pusku predtým ako šiel do roboty a boli časy, že sme sa aj zobudili, keď otec šiel preč a cez okno sme sa pozerali, mamina bola stále s nami, pomáhal nám učiť sa. Najlepšie sa učila V., keď aj starká chcela niečo z obchodu, tak ona hneď utekala. Ona bola také slniečko. Ja som mala 15 a ona 13, mala mať 14, keď sa to stalo. V ten deň mamina spravila čaj a ja som jej ho vypila. Som jej spravila nový a boli sme spolu vonku a ja som ju nechala vonku s kamarátkami, ja som ju kryla, aby mohla byť dlhšie vonku. A keď som videla našich na ulici, už som jej volala, ale už som sa jej nedovolala. A potom mamina volala. Boli sme spolu s kamarátkami a ja som potom odišla domov. Ja som mala ísť asi von s priateľom a že ona za chvíľu príde. A ešte sestra nás volala na pizzu a my sme nechceli ísť, že my ideme von. Ja bývam stále s rodičmi. Ja som mala s ňou izbu, takže ja ju mám všade. Ja keď som potom šla do izby, nevydržala som tam, mne tam chýbala, ja som ju videla všade, jedli sme spolu, všetko sme robili, v noci sa bála ísť na záchod a išla som s ňou, aj ja som ju volala, alebo nám musela svietiť malá lampička, pri sebe sme spali, keď sme sa báli, robili sme si bunker z poschodovej postele. Žalovaného 1/ som videla vtedy, keď aj sestra, keď šiel na bicykli, ale len otočil hlavu a išiel ďalej. Ten list, čo písal, som videla, ale neviem, čo tam bolo napísané. Mamina nám to nechcela dať prečítať. Ja som bola taká, že som nechcela nič proste. Nevyhľadala som nijakú pomoc. Keď odišla ona, odišla som aj ja s ňou. Pracujem v obchode v Zlatých Moravciach. Je to asi 6 km ďaleko. Od strednej som pracovala v Tesco, vykladala som chladené potraviny a tak. Bola som s priateľom na dovolenku. Teraz už tak nechodíme na dovolenky, sme len traja doma, možno teraz, keď je malinký zas budeme, ale všetko sa zmenilo. Som aj krstná mama. Mali (pozn. sestra Denisa a Kristína) normálny sesterský vzťah, všetky sme sa hrali spolu s rodičmi, tak isto mamina pomáhala s domácimi úlohami, neboli takí, že by po nás kričali, keď sme niečo mali urobiť, Kristínka nás naháňala, aby sme to rýchlo urobili, lebo mamina nás vyhreší, jedna utierala riad, druhá umývala. Sem tam sme aj varili, ale nechceli sme umývať riad. Niekedy staršia sestra napr. povedala, že ona ide umyť podlahu a my máme utrieť prach, ale to bolo sem tam, väčšinou sme sa dohodli.

Žalobca 4/ na pojednávaní po rozhodnutí odvolacieho súdu uviedol, že: Prepáčte, ťažko sa o tom rozpráva. My sme v tom období ani do školy nechodili. Potom už som bola na strednej škole. V tom čase som bola prváčka a neviete si ani predstaviť, aké to je, keď vám zomrie sestra. Život sa nám zmenil od základov, nedalo sa nám učiť, ani nič robiť a stále sme boli s ňou. Nestretávali sme sa so spolužiakmi

mimo školy a zo školy sme šli rovno domov. Nepamätám si, ako dlho sme boli vtedy doma, možno to bolo aj mesiac. Mali sme v škole zlé známky. Mali sme totiž spoločnú izbu so sestrou a pozerala som sa na jej posteľ a nevedela sa učiť. Predtým som s ňou bola každý deň a zrazu zo dňa na deň nič. Dochodila som školu, zmaturovala som a ani som nešla na maturitný ples. Šetrila som si peniaze a odkladala, aby som si mohla zmeniť izbu. Zostala som bývať u rodičov a minulý rok sa mi narodila dcérka. Nevieť si predstaviť, že by sa mi stalo niečo také ako mojím rodičom. Stále chodím s kočíkom na cintorín. Pracovala som v obchode ako predavačka. Potrebovala som mať okolo seba ľudí, aby som nemyslela na zlé veci. Stále vidíte, čo všetko sa dá zažiť, keby tu bola, ako by sa tešila z našich detí, možno by už mala aj svoje a chcela študovať. Vôbec nechodím do dediny. Pred tým sme chodili aj na takú dedinskú zábavu, hrával tam ujo a teraz chodím len s kočíkom. Teraz keď mám malú, som v kontakte s jednou spolužiačkou. Na položené otázky žalobca 4/ uviedol: Po úmrtí sestry všetko bola zmena, keď jeden deň bola a zrazu nebola. Už chodenie do školy bola zmena. Chodili spolu na autobus a potom každá do inej školy. A po škole sa zase stretli a chodili spolu von. Mali spoločné kamarátky a zrazu nechodili nikam. Nechodili už ani na tú zábavu. Večer si šli ľahnúť, povedali si, čo bolo v škole, pomáhala jej robiť referáty. Na dvore sa spolu kúpali a aj v ten deň boli spolu vonku. So spoločnými kamarátmi už sa nestretali, už nechodili s nikým vonka a naposledy sa videli po pohrebe. So sestrou boli ako najlepšie kamarátky. Matka žalobcu 4/ bola po nehode utiahnutá, smutná. Stále ležala v posteli. Snažili sa jej pomôcť a otec bol čerstvo po úraze. Bolo to ťažké. Snažili sa komunikovať, no vždy to skončilo. Matka brala aj lieky na ukludnenie a časom bolo lepšie, nepracovala, nevedela sa zamestnať. Staršia sestra sa odsťahovala a stále si telefonovali. Žalobca 4/ nehľadal odbornú pomoc, lebo nevie, či dokáže niečo pomôcť, nejaké slová a uchlácholiť nepomôže. Stále nie je vyrovnaný a je to ako teraz, aj keď sú to už roky. Stále je tam prázdne miesto a nikto ho nenahradí. Otca svojho dieťaťa žalobca 4/ poznal už vtedy, a to cez staršiu sestru. Sestra si volala s kamarátom a tak cez telefón sa spoznali, bol oporou a už vtedy spolu chodili a sú spolu dodnes. Naposledy bol na sestrinom malom krste, a teda aj svojej malej krste. Asi pred 3. rokmi boli na jednej svadbe a nepamätá si kedy, ale boli aj na ďalšej svadbe. Nerobia sa veľké oslavy, chodia si domov gratulovať. Ohľadne prospechu v škole na strednej škole to bolo horšie aj štvorky, ale na základnej škole to boli dvojky, trojky a už ten prvý polrok strednej školy bol horší. Aj ten 1. polrok (pred nehodou) to boli štvorky, lebo bol ťažší prechod zo základnej školy. Žalobca 4/ navštevoval Strednú odbornú školu v Zlatých Moravciach, odbor kozmetička. Po nehode nechodili do školy, pani doktorka im vypísala papier, aby mohli zostať doma. Žalobca 4/ nevie, či im niekto nosil úlohy, alebo sa neučili vôbec. S priateľom väčšinou boli spolu sami, prechádzali sa po dedine a rozprávali sa spolu. Na jeho osemnástku vzal žalobcu 4/ k rodičom, mal oslavu, kde boli žalobca 4/, priateľova mama a dedko s babkou. Žalobca 4/ chodí k priateľovej babke. S priateľom boli raz na dovolenke v Bulharsku. Teraz cez koronu to bolo horšie so stretávaním sa so sestrou, ale stretávajú sa asi tak 2 x mesačne. S malou dcérou sa teraz chodí horšie. Ako bol zabezpečený chod domácnosti po nehode si veľmi nepamätá, chodievala k nim teta a bola u nich celá rodina. Všetci z otcovej strany, tety a ujovia. Tí sú z dediny. Teraz s priateľom sú aj u neho, aj u nich doma. Po ukončení školy pracoval žalobca 4/ ako predavačka, brigádoval v Tesco. Potom pracoval v závode za pásom, na lisoch. Následne ako predavačka v Tedi Zlaté Moravce. To čo vyštudoval žalobca 4/, nerobil, aj keď chcel, no nejako sa to nepodarilo.

15/ Svedok V. na pojednávaní uviedol: Ja som sestra pani M., a švagriná Y., a dievčence sú moje netere a som im aj krstná mama. Viete, ja som taká citlivejšia, takže je mi to zle o tom rozprávať. V. sa narodila ako tretie dievčatko v rodine, tešili sa na ňu. Ako všetky jednako vychovávali s láskou, starali sa o ne, ono keď boli dievčence samé už dve pred ňou, tak si dúfali, že budú mať konečne chlapčeka, ale bolo to dievčatko a tešili sa na ňu. Bola šikovná, učila sa celkom dobre, tie dve až tak šikovné v učení neboli, ona vynikala spomedzi nich, bola plná života, taká pekná, také smutné oči. Čo dostala jedna, to dostala aj druhá, všetky dostali aj tú lásku jednako, aj to materiálne zabezpečenie, nerobili medzi nimi rozdiely. Ona aj keď k nám prišla na prázdniny, to prišla ako k starej mame, lebo ja bývam u starkej, lipla na mame, od mamky sa ani nepohla, sadla si jej na kolená. Mala ju veľmi rada. Mala také smutné oči, také zvláštne, ani neviem povedať aké, nejaký smútok mala v tých očiach, ale krásne. A keď sa to stalo, tak volala mi švagriná, aby som mamke nehovorila, teda starej mame, ale že sa stalo strašné nešťastie, že zrazilo dve deti, a že jedna je Kristínka, a že ten chlapec je na tom veľmi zle a ten je už mŕtvy a to dievčatko, že ešte hádam žije. Tak sme sa modlili celú noc, aby sa z toho dostala, ale bohužiaľ nad ránom nám povedali, že odišla, že už nie je. To každý deň počujem tie slová, keď mi to Veronka volala, lebo som sa nemohla sestre dovolať a ona mi to zdvihla a hovorila, že už nie je. Bolo to strašné. Išli sme k nim hneď, ako sa to dalo, hneď na druhý deň, všetci u nich boli doma, aj švagrovi súrodenci už tam boli, mamku sme nechali doma, lebo tá už je strašia, ja som išla s bratom. To nikto nič, len každý si rozprával, že prečo sa to muselo stať. To sa ani nedá vysvetliť, že prečo sa to muselo stať, neviem

ako to mám povedať, ale ani sme sa nerozprávali, každý len plakal, bolo nám to ľúto, že také pekné šikovné dievča muselo tak skončiť. Aj doma mali všetko povystavované, ako keby mali oltárik pre ňu, všade jej fotky, sviečky, to sa na to nedá zabudnúť, prešlo od vtedy pár rokov, ale tie slová, že odišla, že už nie je medzi nami, to je ťažké. A oni to musia akceptovať, že nie je, ale ja si myslím, že všade majú tie fotky, aj malý gombík, čo sa jej odtrhol z vetrovky si nechali, alebo nejaké veci, čo našli, tak to všetko majú. Mali tam aj fotky toho mládenca, ja som ho nepoznala, len už dodatočne teda z cintorína bohužiaľ. Musia s tým žiť, aj my, už nám nič iné neostáva, len ju navštevovať na cintoríne a nosiť jej kvety. Ich život sa zmenil tak, že ona tam nie je medzi nimi, ale stále ju spomínajú, stále na ňu myslia, žijú tak ako predtým, keď ona ešte žila, len ona už tam nie je fyzicky medzi nimi. Nezmenil sa ako žeby bolo niečo iné, nič nie je iné, len ju nevidíme, nestretáme sa s ňou, ale žijú tak isto ako keď ona bola. Ja si myslím, že tie dievčence, čo sa týka Veroniky a Denisky, ešte majú ako taký vrúcnejší ešte viac vzťah, lebo si uvedomili, že život je taký, že jednu minútu sme tu a druhú tu nemusia byť. Aj minule sme boli u nich a tá Veronka si sadla mame na kolená, to bolo to isté, ako keď si sadla tá Kristínka, len Veronka má hnedé vlasy a Kristínka mala blondávané vlasy. Oni majú ešte ten vzťah k sebe jedna k druhej taký pevnejší, mali pekné vzťahy medzi sebou aj predtým, ale hovorím, že ako si človek uvedomí, že jednu chvíľu sme tu a druhú tu nemusíme byť, tak tú lásku si prejavujú viacej. Sestra tá je taká ubolená, švagor ten mal úraz, ale to mal ešte predtým ako V. zomrela, švagor má dosť tých svojich zdravotných problémov, ale ja si myslím, že aj je to vidieť na nich, keď aj prídeme, tak všetci prídu privítajú, ako sa dá aj s tým úrazom aj s tou bolesťou tej straty Kristínky, tak sa snaží aj on s tým popasovať, majú pekný vzťah medzi sebou, dopĺňajú sa, pomáhajú si, švagor je doma, nepracuje, je invalidný a keď niečo potrebujú porobiť, tak sa on snaží niečo spraviť a sestra zakaždým je okolo neho. On mal strašne rád Kristínku, to on zakaždým povedal, že „ľúbi rajčiny, neľúbi rajčiny“, že majú jednaké chute ako keby sa on v nej videl, že ja mám takéto vlastnosti a že aj ona to má. On je taký smutný, ale to si už nepomôžeme. Chodievajú len k rodine, ale ako do spoločnosti nie, lebo švagor chodí s tými palicami a má aj iné zdravotné problémy a on do veľkej spoločnosti tak tam nechodí, ale na také rodinné oslavy tak sem tam zájde. Aj do baru sem tam zájde, sestra tá chodí na zmeny do práce, tak on občas ide sám, ale na také zábavy na také nechodia, predtým chodievali aj na zábavy, aj k nám, ale už nie.

16/ Svedok M. ml. na pojednávaní uviedol: Účastníci konania sú vlastne strýko a teta a sesternice. Kristínka mi bola tiež sesternica. Ich vzťah s našou rodinou bol tiež veľmi dobrý. Chodievali sme spolu na výlety, na Gýmeš, chodievali sme spolu do jaskýň, na výlety, všade sme boli tak nejako prepojení a boli nám dosť blízki, zvlášť Kika, bola približne v mojom veku, ako malé sme boli stále spolu. Ako každé dieťa neposlúchala, vždy mali dobrý vzťah aj so sestrami. Vždy sa hádali, kto bude upratovať, ale vždy sa dohodli. Na výlety chodievali dosť často, častejšie ako my ako rodina. Nikdy to nebolo tak, že otec nemôže, lebo má prácu, vždy si našli čas na seba, ale už teraz ako rodina spolu nechodia nikam, strýko ten úplne zanevrel na všetko, teta tiež. Sesternice sa vždy tvária, že všetko v poriadku, ale ja viem, že nie je. So sestrenicou sme si písali po večeroch, že im to je ľúto, že nikdy to nebude také, ako to bolo, strýko len stále chodí niekam, aby ho nikto nevidel v depresiách, teta tá chodí 5 rokov v čiernom. Teta sa pomaly už ani neusmieva, len sa pýta, že prečo sa to muselo stať. Ale to už nikto nevráti späť. V ten večer ako nám volali, že nejaký vodič zrazil Kiku, dúfali sme, že to prežije. Boli sme si tak blízke ako sestry, stále sme boli spolu, a teraz Vám niekto povie, že Váš najbližší človek je v nemocnici a je na tom veľmi zle. Mama nešla potom ani do roboty a ja som nebola 2 týždne v škole, ale nevedeli sme sa s tým zmieriť, a keď nám povedali, že to bol nejaký s prepáčením blbec, čo bol opitý a sadol si za volant. A proste neviem, prečo on musel, jemu sa nič nestalo, nechcem povedať, že si to zaslúžil, ale zaslúžil si to viac ako oni dvaja. Teta vždy mi hovorí, ako sa podobám na Kiku, ako na ňu myslí. Všetko proste je iné. Nebude to také ako to bolo. Teraz aj keď ideme na cintorín, sa tam vždy zastavím, vždy tam horí sviečka, vždy si nájde niekto z nich čas, že ten hrob je upravený, starajú sa o to. Vždy som tam strávila dosť dlhý čas, išla som tam aj sama, niekedy aj 2-3 hodiny a len som rozmýšľala, prečo tu už ona nie je, a prečo musela odísť. Nebude to také ako bolo, nikto nám ju nevráti. Strýko už skoro vôbec nie je doma, chodí často na cintorín sám. Bolo to jeho malé dievčatko, stále chodievala tam, už vôbec nie sú ako rodina, on chodí domov len prespávať a teta stále chodí v čiernom, a aj keď sa usmieva, tak má slzy v očiach. Sestry tie sa teraz stretávajú len kvôli tomu, že jedna má dieťa. A aj sesternica má sama izbu a zrazu zo dňa na deň vznikol veľký prázdny priestor. V. jedla málo. Rodičia bývajú s babkou spolu v jednom dome.

17/ Po vykonanom dokazovaní súd zistil nasledujúci skutkový a právny stav veci: V. sa narodila 23.07.1998 v Zlatých Moravciach a bola treťou, najmladšou dcérou E. (žalobcov 1/ a 2/) a mladšou sestrou H. (žalobcov 3/ a 4/). Dňa 24.02.2012 viedol žalovaný 1/ Ľubomír Mikšovský ako vodič v smere na obec Veľčice vo večerných hodinách v obci Sľažany, okres Zlaté Moravce, na ceste III.

triedy č. 06439 osobné motorové vozidlo zn. Škoda Octavia Combi, EČV: ZM-350BL, kde v úseku pred školou nesledoval situáciu v cestnej premávke, pričom prešiel do protismeru, v dôsledku čoho prednou časťou vozidla narazil do chodcov dcéry/ sestry žalobcov Kristíny Tonkovej a Martina Kúdelu, ktorí po náraze vyleteli vľavo mimo vozovku. Následkom dopravnej nehody dcéra/ sestra žalobcov V. utrpela mnohopočetné zranenia, ktorým podľahla nasledujúci deň vo Fakultnej nemocnici Nitra. Y. ovnako utrpel mnohopočetné zranenia, ktorým podľahol na mieste dopravnej nehody. Žalovanému 1/ M. bola v čase dopravnej nehody v dychu zistená prítomnosť alkoholu v koncentrácii 1,02 mg/l, pričom bezprostredne po nehode neposkytol zrazeným chodcom prvú pomoc a v jazde pokračoval, kde následne narazil do dopravného značenia betónového kríža a oplotenia, pričom svojím konaním spôsobil škodu viacerým poškodeným. Keďže žalovaný naplnil spáchaním predmetného skutku viacero skutkových podstát trestných činov, viedlo sa proti nemu trestné konanie na Okresnom súde Nitra pod spisovou značkou 21T/100/2012, kde vystupoval v procesnom postavení obžalovaného, pričom predmetom tohto konania bolo vyriešenie otázky viny a trestu, ako aj náhrady škody voči poškodeným subjektom, ktoré si uplatnili v adhéznom konaní nárok na náhradu škody riadne a včas. Žalovaný bol pre spáchanie prečinu usmrtenia, prečinu neposkytnutia pomoci a prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky uznaný za vinného rozsudkom Okresného súdu Nitra zo dňa 16.03.2016 sp. zn. 21T/100/2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre zo dňa 21.02.2017 sp. zn. 1To/62/2016, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 21.02.2017. Žalovanému bol v uvedenom trestnom konaní uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov nepodmienečne, pričom na výkon tohto trestu bol zaradený do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Zároveň mu bol uložený trest zákazu činnosti viesť motorové akéhokoľvek druhu v cestnej premávke na doživotie. Súčasťou rozsudku boli aj výroky o náhrade škody poškodeným, pričom žalobca 1/ bol so svojím nárokom odkázaný na civilný proces. Z lustrácie Sociálnej poisťovne na žalovaného 1/ súd zistil, že v období od 01.07.2015 do 12.05.2017 vykonával samostatne zárobkovú činnosť ako živnostník a od 30.05.2017 je vo výkone trestu odňatia slobody pracovne zaradený. Žalobcovia v tomto konaní uplatnili svoj nárok voči žalovanému 1/ ako osobe, ktoré viedla motorové vozidlo a bola jeho vlastníkom a zároveň voči žalovanému 2/, ako subjektu, s ktorým mal žalovaný 1/ uzatvorenú poisťnú zmluvu na účely PZP. V prípade žalovaného 2/ žalobcovia uplatňujú eurokomformný výklad zákona č. 381/2001 Z. z..

Žalovaný 1/ sa v konaní bránil tým, že nie sú splnené podmienky na priznanie nároku, keď postihom žalovaného 1/ v trestnom konaní a nástupom do ústavu na výkon trestu odňatia slobody, žalobcovia dostali morálnu satisfakciu, ktorá je podľa žalovaného 1/ dostatočná. Zároveň ohľadne výšky uplatneného nároku, tento je podľa žalovaného 1/ neprimerane vysoký a je potrebné prihliadnuť na všetky okolnosti, vrátane jeho majetkových pomerov a vyhodnotiť jednotlivé vykonané dôkazy.

Žalovaný 2/ sa v konaní pôvodne bránil najmä tým, že ako poisťovateľ má za to, že nie je v tomto spore pasívne legitimovaný, keď v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. nie je daný dôvod na to, aby žalovaný 2/ uhrádzal nároky na náhradu nemajetkovej ujmy. Následne v priebehu konania od tejto námietky ustúpil, keď akceptoval názor okresného a krajského súdu prezentovaný v rozhodnutiach, a to aj s ohľadom na vývoj slovenskej judikatúry v tejto oblasti. Pre prípad, že by žalobcovia mali nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, žalovaný 2/ vzniesol námietku premlčania, keď podľa žalovaného 2/ bola žaloba podaná po uplynutí dvojročnej subjektívnej premlčacej doby. Žalovaný 2/ ďalej v konaní poukazoval na neprimeranosť požadovanej náhrady, žiadal prihliadnuť na § 450 Občianskeho zákonníka a rovnako poukázal na to, že žalobcovia nedostatočne preukázali dôvodnosť požadovaného nároku, ako aj na skutočnosť, že všetci žalobcovia požadujú rovnakú sumu, pričom miera intenzity zásahu do ich práv nie je totožná.

18/ Podľa článku 16 ods. 2 zákona č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“), každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

19/ Podľa článku 1 ods. 2 Ústavy SR Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

20/ Podľa hlavy I článku 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zo dňa 04.11.1950, ktorý Československá federatívna republika ratifikovala dňa 19.03.1992 a pre Slovenskú republiku sa stal záväzným dňa 01.01.1993, každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

21/ Podľa § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“) fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

22/ Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadostučinenie.

23/ Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

24/ Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vznikutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

25/ Podľa § 16 Občianskeho zákonníka, kto neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti spôsobí škodu, zodpovedá za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu.

26/ Podľa § 415 Občianskeho zákonníka každý je povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí.

27/ Podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.

28/ Podľa § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka škoda je spôsobená právnickou osobou alebo fyzickou osobou, keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili. Tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa tohto zákona nezodpovedajú; ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie je tým dotknutá.

29/ Podľa § 420 ods. 3 Občianskeho zákonníka zodpovednosti sa zbaví ten, kto preukáže, že škodu nezavinil.

30/ Podľa § 4 ods. 1 písm. c) zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov účinného v čase spáchania nehody (ďalej len „Zákon o cestnej premávke“), vodič je povinný venovať sa plne vedeniu vozidla a sledovať situáciu v cestnej premávke.

31/ Podľa § 4 ods. 1 písm. e) Zákona o cestnej premávke vodič je povinný dbať na zvýšenú opatrnosť voči cyklistom a chodcom, najmä deťom, osobám so zdravotným postihnutím, osobitne voči osobám, ktoré používajú bielu palicu a starým osobám.

32/ Podľa § 4 ods. 2 písm. d) Zákona o cestnej premávke viesť vozidlo v takom čase po požití alkoholu alebo inej návykovej látky, keď sa alkohol alebo iná návyková látka ešte môžu nachádzať v jeho organizme.

33/ Podľa § 9 ods. 1 Zákona o cestnej premávke vodič je povinný na vozovke alebo v jazdnom pruhu jazdiť vpravo pri pravom okraji vozovky alebo jazdného pruhu; to neplatí pri obchádzaní, predchádzaní, otáčaní alebo odbočovaní.

34/ Podľa § 66 ods. 2 písm. b) Zákona o cestnej premávke účastník dopravnej nehody je povinný poskytnúť podľa svojich schopností a možností zranenej osobe prvú pomoc a bezodkladne privolať záchrannú zdravotnú službu.

35/ Podľa § 66 ods. 2 písm. c) Zákona o cestnej premávke účastník dopravnej nehody je povinný urobiť potrebné opatrenia na záchranu osoby alebo majetku ohrozeného dopravnou nehodou.

36/ Podľa § 16 ods. 1 Zákona o cestnej premávke vodič je povinný rýchlosť jazdy prispôbiť najmä svojim schopnostiam, vlastnostiam vozidla a nákladu, poveternostným podmienkam, stavu a povahe

vozovky a iným okolnostiam, ktoré možno predvídať. Vodič smie jazdiť len primeranou rýchlosťou, aby bol schopný zastaviť vozidlo na vzdialenosť, na ktorú má rozhľad.

37/ Podľa § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o PZP“ alebo „Zákon o povinnom zmluvnom poistení“)

poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu

a) škody na zdraví a nákladov pri usmrtení,

b) škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou vecí,

c) účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b) a d), ak poisťovateľ nesplnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 písm. a) alebo písm. b) <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/381/20150401>> alebo poisťovateľ neoprávnené odmietol poskytnúť poistné plnenie, alebo neoprávnené krátil poskytnuté poistné plnenie,

d) ušlého zisku.

38/ Podľa § 15 ods. 1 Zákona o povinnom zmluvnom poistení náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.

39/ Podľa § 15 ods. 2 Zákona o povinnom zmluvnom poistení na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila.

40/ Podľa § 193 veta tretia zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, (ďalej len „Civilný sporový poriadok“) je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihuteľný podľa osobitného predpisu, a o tom, kto ich spáchal, ako aj rozhodnutím o osobnom stave, vzniku alebo zániku spoločnosti.

41/ Predmetom konania je nárok žalobcov 1/ - 4/ z titulu ochrany osobnosti podľa § 11 a nasledujúce Občianskeho zákonníka, a to práva na ich súkromie a rodinný život, ktoré boli porušené, pričom požadujú náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, keďže nie je, podľa ich názoru, postačujúce zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Občiansky zákonník pre prípad neoprávneného zásahu do osobnosti fyzickej osoby vymedzuje tri prostriedky občianskoprávnej ochrany, a to zadržovaciu žalobu, odstraňovaciu a satisfakčnú. Ak teda môže byť nemajetková ujma na osobnosti postihnutej fyzickej osoby primerane vyvážená niektorou z foriem morálneho zadosťučinenia, poskytnutie príslušnej morálnej satisfakcie treba uprednostniť a len v tých prípadoch, kde došlo k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere a kde intenzita tohto zásahu nie je primerane napravitelná inými právnymi prostriedkami, treba považovať za opodstatnené a spravodlivé priznanie zadosťučinenia v peniazoch. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t. j. materiálnej satisfakcie) je vždy, v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu, existencia závažnej ujmy, ktorú fyzická osoba utrpela vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzita zásahu, jeho trvanie alebo dopad a zásah, ktorého dôsledky považuje za ujmu značnú. Pritom však nie sú rozhodujúce subjektívne pocity fyzickej osoby, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne spoločenskom postavení a pod.) vnímala aj každá iná fyzická osoba (s poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/81/2011).

42/ Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/20160701>>). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

43/ Podľa § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva. Tým nie je dotknuté ustanovenie § 105 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/20160701>>. Záložné práva sa nepremlčujú skôr, než zabezpečená pohľadávka.

44/ Podľa § 101 ods. 1 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

45/ Podľa § 191 Civilného sporového poriadku dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo.

46/ S ohľadom na vykonané dokazovanie dospel súd k záveru, že sú splnené podmienky pre vyhovie žalobe v celom jej rozsahu ohľadne samotného základu nároku, teda má za to, že je daný nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy. S ohľadom na rozhodnutie Krajského súdu v Nitre ako odvolacieho súdu, súd prvého stupňa doplnil a sústredil svoje dokazovanie po rozhodnutí odvolacieho súdu na samotnú výšku nemajetkovej ujmy.

47/ Súd skúmal splnenie podmienky pasívnej legitímácie žalovaných a túto zistil u žalovaného 1/, ktorý je osobou zodpovednou za škodu spôsobenú porušením povinnosti, a to povinnosti, ktorú mu ukladá zákon o cestnej premávke. V tomto smere súd vychádzal aj z trestného spisu Okresného súdu Nitra sp. zn. 21T/100/2012, z ktorého nepochybne vyplýva, že žalovaný 1/ bol právoplatne uznaný vinným zo spáchania trestného činu prečinu usmrtenia a prečinu neposkytnutia pomoci skutkovo vymedzeného v rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 1To/62/2016 - 1078 zo dňa 21.02.2017 a za tento mu bol uložený exemplárny trest - úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 10 (desať) rokov nepodmienečne a trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu v cestnej premávke na doživotie. V dôsledku spáchania tohto trestného činu prišla o život o. i. maloletá Kristína Tonková. Odsudzujúcim trestným rozsudkom, ktorý nadobudol právoplatnosť, je súd viazaný. K spáchaniu trestného činu došlo v tomto prípade po požití alkoholických nápojov, čím žalovaný 1/ porušil zákon o cestnej premávke a zároveň prešiel pri svojej jazde do protismeru, nesledoval situáciu v cestnej premávke, kde narazil do chodcov, V. a Y. Po zrážke žalovaný 1/ pokračoval v jazde, poškodeným chodcom neposkytol pomoc, ani neprivolal záchrannú službu a neurobil iné potrebné opatrenia na záchranu osôb. Obaja poškodení chodci utrpeli zranenia, v dôsledku ktorých obaja zomreli. Pre dotvorenie obrazu o celkovej situácii a postoja žalovaného 1/ v čase páchania trestného činu treba uviesť, že žalovaný 1/ pokračoval v jazde a dopustil sa ďalšieho trestného činu. Je preto nepochybné, že protiprávnym konaním žalovaného 1/ prišlo k nezvratnej deštrukcii medziľudských väzieb, tvoriacich základ a rámec súkromného života žalobcov. Ďalej sa súd zaoberal pasívnou legitímáciou žalovaného 2/. Žalovaný 2/ v priebehu konania akceptoval svoju pasívnu legitímáciu v tomto spore. Z vykonaného dokazovania je nepochybné, že vozidlo, ktorým bola spôsobená nehoda, v dôsledku ktorej zomrela o. i. V. a ktoré patrilo žalovanému 1/, bolo v čase nehody povinne zmluvne poistené u žalovaného 2/, čo potvrdil aj sám žalovaný 2/. Na základe vykonaného dokazovania a s ohľadom na rozhodovacia činnosť Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR súd dospel k záveru, že náhrada nemajetkovej ujmy je krytá povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Preto súd dospel k záveru, že je daná pasívna legitímácia žalovaného 2/.

Rozširujúci výklad pojmu škoda je v danom prípade ústavne komformný a akceptovateľný a zároveň aj eurokomformný. Náhrada škody z dôvodu nemajetkovej ujmy spadá do rozsahu krytia povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravného prostriedku (ustanovenie § 4 ods. 2 Zákona o povinnom zmluvnom poistení), a preto je žalovaný 2/ ako poistiteľ zodpovednosti za škodu pasívne vecne legitimovaným subjektom, ktorému na základe § 15 ods. 1 veta prvá Zákona o povinnom zmluvnom poistení vznikla povinnosť uhradiť škodu žalobcom. Uvedený právny názor opakovane vyslovil aj Ústavný súd SR, ktorý o. i. konštatoval, že vnútroštátne právo Slovenskej republiky prostredníctvom konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 11 a § 13 Občianskeho zákonníka) umožňuje blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách priznať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá má byť krytá z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Takéto poistenie v Slovenskej republike upravuje zákon č. 381/2001 Z. z.. K takémuto záveru Ústavný súd SR dospel s prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a súčasne zohľadňujúc zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorového vozidla, ako aj aplikujúc extenzívny výklad pojmu náhrada škody. So štyrmi rozhodnutiami Najvyššieho súdu SR, na ktoré poukazoval žalovaný 2/ vo svojich písomných vyjadreniach a tiež počas pojednávania, sa súd oboznámil, avšak dospel k záveru, že nie je možné ich aplikovať v tomto prípade, keďže podľa súdu predložené rozhodnutia nepredstavujú ustálenú súdnu prax. Zároveň je takýto prístup, teda konštatovanie pasívnej legitímácie žalovaného 2/ aj v súlade s rozsudkom ESD C-22/12 vo veci Haasová, kde z bodu 55 rozsudku vyplýva, že pojem škoda je potrebné vykladať extenzívne v tom zmysle, že tento pojem zahŕňa aj náhradu nemajetkovej ujmy z titulu občianskoprávnej zodpovednosti

za zásah do osobnostných práv pozostalých, ktorý spočíva v zásahu do súkromného a rodinného života spôsobený usmrtením blízkej osoby pri prevádzke dopravných prostriedkov. Teda aj v prípade nemajetkovej ujmy ide o škodu. K takémuto poňatiu škody sa hlásia aj princípy európskeho deliktuálneho práva. Napokon aj článok 3 ods. 1 smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972, článok 1 ods. 1 a ods. 2 smernice Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 doplnený 11.05.2005 smernicou EP a Rady 2005/14/ES a článok 1 ods. 1 smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990, sa majú vykladať v tom zmysle, že povinná poisťovňa zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

Súd ďalej poukazuje na Nález Ústavného súdu SR č. k. III.ÚS 236/2014-22, kde súd vyslovil nasledovný právny názor: „Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa č. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa o jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom, ktorý prepisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav .... Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa č. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04 <<https://maps.google.com/?q=%C3%9AS+209/04&entry=gmail&source=g>>, III. ÚS 95/06 <<https://maps.google.com/?q=%C3%9AS+95/06&entry=gmail&source=g>>, III. ÚS 206/07 <<https://maps.google.com/?q=%C3%9AS+206/07&entry=gmail&source=g>>, t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu ..... právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.“

Záverom k otázke pasívnej legitímácie žalovaného 2/ súd uvádza, že právo ES má prednosť pred národným poriadkom za každých okolností a aj keď nedochádza k priamej aplikácii konkrétnej právnej normy, teda keď sa na určitý právny prípad aplikuje norma vnútroštátna, musí byť interpretovaná a použitá v súlade s právom ES, tzv. nepriamy účinok práva ES (rozsudky ESD Von Colson a Kamann, alebo Marleasing). Rovnako tak aj z judikatúry ESD vyplýva, že členské štáty musia pri výkone svojich právomoci rešpektovať právo Únie.

48/ Zásah do osobnostných práv žalobcov 1/ - 4/ je v tomto prípade jednoznačne daný, keď žalovaný 1/ zasiahol do práva na súkromie žalobcov 1/ - 4/ a tiež do práva na ich rodinný život, a to zapríčinením smrti maloletej Kristíny Tonkovej, dcéry, resp. sestry žalobcov. V rámci konania súd dospel k záveru, že ide o mimoriadny zásah do osobnostných práv žalobcov. V konaní bolo preukázané, že maloletá Kristína žila v spoločnej domácnosti so žalobcami, teda so svojimi rodičmi a sestrami. Ako rodina mali medzi sebou nadštandardné vzťahy, keďže sa jednalo o najmladšiu dcéru, ktorá svojim charakterom a povahou predstavovala v rodine dcéru, ktorá prináša úsmev, radosť, živelnosť.

Rozvrat rodiny je jednoznačne preukázaný vykonanými výsluchmi. V tomto smere bolo preukázané, že rodina sa smrťou Kristíny v podstate rozpadla. Otec trávi veľa času mimo domu, je depresívny, matka sa uzavrela, takmer sa neusmieva a ak sa aj usmeje, jej úsmev nie je už radostný, je to silené a aj napriek uplynutiu niekoľkých rokov od tragickej smrti V., matka stále chodí v čiernom. Smútenie celej rodiny ich dostalo mimo spoločenský život, stiahli sa a žijú spomienkami a smútením. Obmedzili návštevy v rodine, rodičia nechodia na dovolenky a ani do spoločnosti, hoci v minulosti chodili. Dopad na rodinu možno vidno aj v tom, že najstaršia dcéra odišla žiť do iného mesta, má dieťa a do istej miery sa oddelila od tohto „nešťastného prostredia“. Hĺbku narušenia rodinných väzieb dokazuje aj obrovské vkladanie nádejí do syna najstaršej sestry a ako bolo z výsluchov zistené, práve na toto sa rodina upína v nádeji, že by to konečne mohlo pomôcť rodine zamerať sa na nový moment a nového člena rodiny, ktorá sa rozpadla. Je nepochybné, že smrťou Kristíny došlo k narušeniu celistvosti rodiny, ktorá sa trvalo a nezvratne

odcudzila, rozpadla a vzťahy sa zmenili v mimoriadne veľkom rozsahu. Tragickou smrťou Kristíny, ktorá zomrela vo veku nedožitých 14 rokov, došlo k nesmierne závažnej ujme spočívajúcej v strate milovanej dcéry/ milovanej sestry. Ochudobnenie rodinného života Tonkovcov je dané aj do budúcnosti a citová strata je spojená so stratou lásky, radosti z dcéry/ sestry, ktorá v rodine predstavovala osobu, ktorá vnášala život a veselosť do ich denného prežívania. Žalobcovia sa istým spôsobom odpútali od reality a lipnú na spomienkach a viažu sa na veci, ktoré patrili, alebo súviseli s maloletou Kristínou, čoho dôkazom je zhromažďovanie vecí, ktoré patrili V.. Dopad na ich spoločenský život má aj tá skutočnosť, že žalovaný 1/, ktorý dopravnú nehodu spôsobil, je z rovnakej obce, v ktorej žijú aj žalobcovia a časť obyvateľov obce je presvedčená, že žalovaný 1/ nehodu nespôsobil. Rovnako k narušeniu spoločenského života žalobcov prispela tá skutočnosť, že si žalobcovia uplatnili nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, čo je v obci vnímané s nevôľou, a to aj niekdajších priateľov žalobcov, ktorí sú presvedčení o nevine žalovaného 1/.

V prípade otca (žalobcu 2/) išlo pre neho o dcéru, ktorá do veľkej miery nahrádzala žalobcovi 2/ syna, ktorého nikdy nemal, keďže zomrelá Kristína mala na rozdiel od svojich sestier záujem o bicykle, autá, ich opravovanie, technické záležitosti súvisiace s prevádzkou domu. Kristína s otcom trávila veľa času, pomáhala mu pri spravovaní auta, domu, zaujímala sa o tieto „mužskejšie“ záležitosti. Čiastočná kompenzácia mužského potomka dcérou so záujmami vo viac mužskej oblasti, je u žalobcu 2/ v konaní nepochybná. V tomto smere sa súd opiera o jednotlivé vykonané výsluchy.

V prípade matky (žalobkyne 1/) súd opätovne konštatuje veľmi silné a intenzívne citové prepojenie so zomrelou Kristínou, keďže vzťah matky a dcéry je možné kvalifikovať ako jeden z najsilnejších a v danom prípade je tento ešte umocnený tým, že sa jednalo o najmladšiu dcéru, ktorá oplývala srdečnosťou a v rodine bola považovaná za „také slniečko“. U oboch rodičov ide jednoznačne o mimoriadny zásah do ich osobnostných práv.

Súd sa v intenciách rozhodnutia odvolacieho súdu zaoberal aj prejavom traumy v širšom živote žalobcov, v mieste ich bydliska, v škole, v práci. V tomto smere súd vychádzal z jednotlivých vykonaných výsluchov, z ktorých je zrejmé, že žalobca 2/ - otec bol v čase úmrtia dcéry práceneschopný pre vážny úraz, ktorý sa mu stal niekoľko mesiacov pred nehodou dcéry a v súčasnosti je invalid. Z uvedeného dôvodu nebolo možné skúmať dopad nehody v práci žalobcu 2/. Rovnako v prípade žalobcu 1/ - matky nebolo možné hodnotiť dopad nehody v práci, nakoľko v čase nehody matka nebola zamestnaná. Súd sa preto zaoberal dopadom na širší život žalobcov 1/ a 2/ a dopad v mieste ich bydliska, keď ako vyplýva z jednotlivých výsluchov, v dôsledku straty dcéry sa uzavreli, prestali spoločensky žiť. Oslavy žalobcovia nevyhľadávajú, neorganizujú a túto skutočnosť nezvrátili ani vnúťatá, hoci priniesli do životov žalobcov nový impulz. Ako rodina prestali po smrti dcéry chodiť na dovolenky, či výlety. Rovnako tak sa nezúčastňujú zábav (plesov). Je potrebné ďalej uviesť, že žalobcovia postupne prišli aj o časť priateľov, ktorí sa postavili na stranu žalovaného 1/, tohto obhajujú, majú za to, že nehodu nespôsobil a rovnako s nevôľou vnímajú aj fakt, že si žalobcovia uplatnili nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Žalobcovia žijú na vidieku, v obci, v ktorej žil aj žalovaný 1/, páchatel' trestnej činnosti. Ako je zrejmé z vykonaných výsluchov, taká udalosť sa v obci dotkne všetkých. S poukazom na uvedené je nepochybný zásah do širšieho života žalobcov, ako aj v mieste bydliska žalobcov.

Nevyhľadanie odbornej pomoci nie je podľa súdu možné vyhodnotiť tak, že ich ujma nebola dostatočne vysoká. Vyhľadanie odbornej pomoci môže postupne len dôjsť k jej zmierneniu, aj to len v prípade jej úspechu. Znalecké dokazovanie znalcom z odboru psychológie, ktoré navrhli žalobcovia 1/ - 4/ vo svojom písomnom podaní s uvedením, že ak to súd bude považovať za dôvodné, súd nenariadil, nakoľko podľa súdu samotné nevyhľadanie odbornej pomoci nespochybňuje skutočnosť, že u nich došlo k nenapraviteľnej strate, ktorá mala nepriaznivý dopad na zdravie, a to najmä to psychické. Ako potvrdil žalobca 2/ (otec), tento užíval v danom čase lieky ako napr. Tramal, ktoré mal predpísané v súvislosti s úrazom, ktorý sa mu stal na jeseň 2011 a rovnako z výpovede žalobcu 4/ (dcéra Veronika) vyplýva, že aj žalobca 1/ (matka) užívala lieky na ukladnenie. Nie je podmienkou pre priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vyhľadanie odbornej pomoci, preto ak ju žalobcovia nevyhľadali, nemôže im táto skutočnosť byť na ťarchu v tom smere, že by súd žalobu zamietol.

V prípade sestier (žalobkyne 3/ a 4/), teda v prípade sesterského vzťahu so zomrelou Kristínou, súd opätovne dospel k záveru, že tento vzťah po smrti Kristíny ostal trvale poškodený. Sestry Tonkové boli na seba naviazané nad obvyklú mieru a nad bežný súrodenecký štandard. Táto skutočnosť bola daná v prvom rade ich vekom, keď v čase smrti Kristíny boli vo veku, kedy všetky tri žili ešte u rodičov a v spoločnej izbe, teda spoločne zdieľali svoje radosti aj starosti. Zároveň boli vo veku pubertálnom, čo ešte viac znásobovalo ich súdržnosť. Z výpovedí oboch pozostalých sestier je zrejmé, že spoločne „držali“ proti rodičom, pomáhali si, spoločne zdieľali izbu, počítač, pomáhali si s domácimi prácami, so školskými povinnosťami, spoločne zdieľali svoj strach. Sestry boli vychovávané tak, aby si boli rovnocenné a to

podľa súdu prispelo tiež k ich veľkej súdržnosti. Hmotne nestrádali, avšak aj napriek tomu je zrejmá ich prajnosť, čo z vyjadrení žalobcov aj svedkov najviac vystihovalo práve zomrelú V.

Z vykonaného dokazovania súd zistil, že kvalita ich vzťahu sa zhoršila po smrti maloletej Kristíny, istú dobu žili v tom, že si nevedeli predstaviť ďalší život bez najmladšej sestry. V dôsledku plynutia času však je zrejmé, že sa postupne osamostatňujú a zakladajú si svoje nové rodiny. Napriek tomu, že nie je možné nahradiť rodinu, ktorú tvorili pred úmrtím sestry, je potrebné vzhliadnuť k tomu, že postupne nachádzajú spôsob, ako sa s tragédiou naučiť žiť.

Prejav traumy v širšom živote sestier, či v škole súd rovnako posudzoval na základe vykonaných dôkazov a dospel k záveru, že sestry v čase nehody, pri ktorej došlo k úmrtiu maloletej V., obe ešte chodili do školy. Istý čas po nehode boli doma, pričom po návrate do školy k nim boli ľudia milší. Ich prospech pred nehodou bol priemerný až horší, a po návrate do školy sa tento ešte o čosi zhoršil. Aj vplyvom prežívajúcej traumy ešte viac ochabol záujem o štúdium, zároveň sa sestry prestali mimo školy stretávať s kamarátkami a cieľom bolo školy dokončiť bez ohľadu na prospech. Kamarátky, ktoré predtým mali, boli v podstate spoločnými kamarátkami aj zomrelej Kristíny, a to aj z dôvodu, že ako rodina žili v obci, kde sa všetky poznali, spolu chodili do školy, stretali sa v autobuse a trávili spolu mimoškolský čas. Je možné, že postupne by k ochladnutiu priateľstiev došlo, rovnako aj k úplnému prerušeniu vzájomných kamarátstiev v dôsledku postupného osamostatnenia sa, odsťahovania, či založenia si nových rodín. V danom prípade však tieto vzťahy narušila smrť maloletej Kristíny a už sa ich nepodarilo obnoviť. Sestra Denisa ako najstaršia zo spoločného domu odišla, čím sa odpútala od prostredia, v ktorom celá rodina žije spomienky na Kristínu. Z výsluchov bolo zistené, že rodičia si v dome vytvorili akýsi oltár s vecami maloletej Kristíny, v podstate všetko si ponechali a vrátili len učebnice školy. Dokonca aj nájdený gombík z oblečenia V. rodina uchováva. Prostredná zo sestier, Veronika, ostala po nehode žiť v dome rodičov, v tom čase pre svoj vek, a ako je zrejmé z jej výpovede, žila naďalej v izbe, kde spoločne žili so zomrelou Kristínou E. skutočnosť je tak zrejmá, že u žalobcov 3/ a 4/ tým bolo zasiahnuté jednak do ich širšieho života ako aj do školského/ študentského života, ktorý v tom čase viedli. V prípade žalobcu 3/ - sestry H. táto v dôsledku spôsobenej traumy má strach v aute sa viesť, aj ho šoférovať, lebo sa môže na ceste čosi stať a doposiaľ nie je schopná urobiť si ani vodičský preukaz, hoci by ho aj potrebovala, teda trauma sa prejavila aj týmto spôsobom v jej širšom živote.

49/ Pri určovaní výšky peňažného zadost'učinenia súd prihliadol na intenzitu vzťahov žalobcov k zomrelej Kristíne, na vek žalobcov ako pozostalých, vek zomrelej Kristíny, prípadné poskytnutie inej satisfakcie, postoj žalovaného 1/ (či prejavil ľútosť, či sa ospravedlnil), dopad udalosti do duševnej sféry žalovaného 1/, známe majetkové pomery žalovaného 1/, pričom kľúčovou bola najmä kvalita vzájomných vzťahov zomrelej Kristíny k rodičom a sestrám, teda k žalobcom 1/ - 4/. Súd na všetky uvedené skutočnosti prihliadol v súlade s princípom spravodlivosti a opiera sa o dôkazy a z nich zistené skutkové okolnosti, najmä výsluchy žalobcov, výsluchy svedkov a tiež vyjadrenia žalovaného 2/ a dôkazy zabezpečené v trestnom spise, najmä vyjadrenia žalovaného 1/, ktorý bol v trestnom spise v postavení obžalovaného. V prípade rodičov súd má za to, že sú splnené podmienky na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to vo výške 30.000,- eur pre každého z rodičov.

Nezvratná deštrukcia medziľudských väzieb je nepochybná, pričom smrť dieťaťa predstavuje pre rodičov vždy mimoriadny zásah do ich osobnostných práv, preto mimoriadnosť zásahu nie je potrebné dokazovať. Výška peňažného zadost'učinenia, po 30.000,- eur pre každého z rodičov, je podľa súdu v danom prípade akceptovateľná a žalobcovia 1/ a 2/ ako rodičia vychádzali pri jej určení s prihliadnutím na iné rozhodnutia v obdobných veciach a tiež s prihliadnutím na náhrady poskytované v prípade smrti pri pracovných úrazoch a pri pozostalých po obetiach trestných činov. V tomto smere je podľa súdu uplatnená výška akceptovateľná a hoci existujú aj rozhodnutia, kde bola výška ujmy v obdobných prípadoch priznaná v nižšej sume, súd po individuálnom posúdení tohto konkrétneho prípadu dospel k záveru, že v tomto prípade ide o rozvrat rodiny, kde z jednotlivých výsluchov je zrejmé, že šlo o plne fungujúcu rodinu, v ktorej boli vzťahy na vysokej úrovni, rodina bola k sebe citovo naviazaná, čo súviselo najmä s tým, že spolu trávili veľa času, veľa aktívne stráveného času, pričom stratou Kristíny vďaka jej povahe došlo k nenapraviteľnému zásahu do týchto väzieb. Matka stratila najmladšiu dcéru, ktorá vnášala veselosť do rodiny, otec stratil dcéru, ktorá mu istou formou nahrádzala syna, ktorého nemal. Preto po individuálnom zvážení tohto konkrétneho prípadu súd dospel k záveru, že uplatnený nárok žalobcov 1/ a 2/ vo výške 30.000,- eur pre každého z rodičov, je plne v súlade so zákonom a nevymyká sa ani rozhodovacej činnosti v obdobných prípadoch. Súd prihliadol aj na vek maloletej Kristíny, ktorá v čase nehody mala iba 13 rokov, teda bola vo veku, kedy bola celým svojím životom odkázaná na rodičov a nimi poskytované hmotné aj nehmotné zabezpečenie, na ich starostlivosť, nimi vytvárané zázemie a formovanie osobnosti, čo rovnako svedčí vyššej miere intenzity vzťahu Kristíny k rodičom. Rovnako súd

prihliadol na vek žalobcov v čase nehody (matka 39 rokov a otec 41 rokov), ktorí v podstate v mladom produktívnom veku, sa vďaka nehode a nezmyselnej strate dcéry, dostali mimo spoločenské dianie, uzavreli sa do svojho smútenia a prežívajú upínaním sa na spomienky a predmety po Kristíne, tráviac čas sami, alebo na cintoríne, pričom časť priateľov stratili nielen pre uzavretie sa pred spoločnosťou, ale aj z dôvodu, že títo majú za to, že nehodu nespôsobil žalovaný 1/, ale iná osoba a na žalovaného 1/ to iba „hodili“ a napokon aj uplatnenie si nároku na náhradu škody je žalobcom vyčítané a prijímané priateľmi žalobcov (resp. bývalými priateľmi) negatívne.

V prípade žalobcov 3/ a 4/, sestier nebohej Kristíny, súd skúmal, či ich nárok na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnený v rovnako rozsahu, v akom si ho uplatnili rodičia, je preukázaný, a či zásah do ich práv možno porovnať so zásahom do práv rodičov a zmierniť rovnakým peňažným nárokom.

Dopad do práv sestier maloletej Kristíny, hoc je nepochybne obrovský, je podľa súdu na základe vykonaného dokazovania možné čiastočne zhojiť peňažnou náhradou, keďže tá morálna podľa súdu nepostačuje, avšak súd považoval za nevyhnutné odlíšiť náhradu rodičov a náhradu sestier. V tomto smere dospel súd k záveru, že strata rodičov z vlastného dieťaťa, je podstatne vyššej intenzity, je zásahom do základného práva rodičov a nie je totožná so stratou sestry, hoc aj takú stratu možno pociťovať ako neznesiteľnú. Súd pozorne vyhodnotil zásah do práv sestier maloletej Kristíny aj s odstupom času, keď obe sa postupne stali matkami a spoznali rolu a pocit zodpovednosti rodiča za vlastné dieťa. Ak aj v čase krátko po nehode pociťovali stratu svojej sestry ako „najhoršiu vec v živote“, ktorú dovtedy poznali, v súčasnosti už ako matky poznajú iný, podstatne intenzívnejší vzťah rodič - dieťa, ktorý svojou jedinečnosťou patrí bez pochybností k najväčším traumám v živote rodiča, ak dôjde k úmrtiu dieťaťa. Preto súd považoval za potrebné rozlíšiť intenzitu zásahu do práv jednotlivých žalobcov. Napriek reálnej nemožnosti merať intenzitu takéhoto zásahu, súd ustálil na základe vykonaného dokazovania, na základe dostupných poznatkov a na základe rozhodnutí iných súdov, že v danom prípade bolo zasiahnuté do práv žalobcov 1/ a 2/, teda do práv rodičov, v neporovnateľne vyššej miere, a to intenzitou, ktorú nie je možné vnímať rovnako ako mieru intenzity zásahu do práv žalobcov 3/ a 4/, t. j. sestier. Súd vnímal aj nadmieru dobre fungujúce vzťahy sestier pred nehodou a naďalej zotrúva na svojich predchádzajúcich záveroch, že sa jednalo o sestry - najlepšie kamarátky a že úmrtím maloletej Kristíny došlo k rozpadu rodiny, v ktorej žili. Aj v tomto prípade sa jedná o mimoriadny zásah do osobnostných práv sestier, kde boli prítomné veľmi intenzívne interpersonálne väzby na výsostne emocionálnom základe, a to vzhľadom na vek sestier v čase tragédie (Kristína 13, Veronika 15, Denisa 19), ktoré ako najbližšie a najintenzívnejšie vzťahy dovtedy poznali len vzťahy s rodičmi a sestrami, resp. vzťahy nižšej intenzity s ostatnými príbuznými a kamarátmi. Súd prihliadol aj na tú skutočnosť, že dovtedy spoločne žili v jednej domácnosti, v jednej izbe a trávili spolu všetok čas, v rámci rodiny, v rámci výletov, dovoleníek, cestou do školy, dokonca aj čas s kamarátmi sa viazal na čas strávený spoločne, napr. keď spoločne sestry s kamarátkami stanovali na dvore domu, robili oslavy spoločne, napúšťali a užívali bazén. Napriek všetkým týmto skutočnostiam súd nemohol žalobcom 3/ a 4/ (sestram) priznať uplatnený nárok v nimi požadovanej výške, ale bolo potrebné rozlíšiť intenzitu zásahu do osobnostných práv rodičov a do osobnostných práv sestier.

S prihliadnutím na vykonané dokazovanie a všetky uvedené skutočnosti tak súd v prípade žalobcov 3/ a 4/, teda sestier maloletej Kristíny, považoval za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 12.000,- eur pre žalobkyňu 4/ U. V jej prípade súd vzhliadol dopad na viaceré oblasti života, keď z jej výpovede je zrejmé, že práve pre nehodu sestry má strach z auta a nie je schopná si urobiť vodičský preukaz, ktorý by potrebovala. Takto určená výška nemajetkovej ujmy je v prípade sestier maloletej Kristíny podľa súdu dostatočná, primeraná a zodpovedá miere zásahu do ich práv.

Výšku priznanej nemajetkovej ujmy súd určil zároveň s prihliadnutím na individuálne špecifiká tohto sporu, tejto rodiny a to nielen vo vzťahu k samotnej nehode, ktorou došlo k usmrtieniu V., ale aj vo vzťahu k ich budúcemu životu, keď je možné nepochybne konštatovať trvalý rozpad rodiny bez možnosti reparácie, teda takýto rozvrat možno priznanými nárokmi iba čiastočne zmierniť. Intenzita straty ľudského života je vecou intenzity medziľudských vzťahov. Stratu nenahraditeľného nemožno nahraďovať a aj kompenzácia straty najvyššej hodnoty, hodnoty ľudského života, hmotným statkom s čisto ekonomicky pomínuteľnou hodnotou, je tiež skôr iba fiktívna. Potreba vyjadrenia zodpovednosti aj za takúto ujmu a obmedzené možnosti výberu „protiplnení“ aj za najťažšie následky, používajú ako možný prostriedok náhrady peniaze. Z povahy neprekonateľnej disproporcie hodnôt sa preto nemôže zdať ako dostatočná náhrada za život žiadna suma. Pokiaľ však zákon takúto náhradu nenahraditeľného zaviedol, je potrebné v ňom nájsť spôsob, ako kompenzáciu nemateriálnej ujmy pozostalých určiť. Tento spôsob, ako už bolo vyššie uvedené, predstavuje určenie výšky zadosťučinenia s prihliadnutím na vykonané dokazovanie a individuálne posúdenie prípadu vo vzťahu ku všetkým žalobcom jednotlivo a v časti s

ohľadom na rozhodovaciu činnosť v obdobných veciach, kde náhrada nemajetkovej ujmy predstavuje rádovo desiatky tisíc, v zásade nie viac, keďže nie je možné prosté matematické porovnanie s čiastkami priznanými v iných konaniach, pretože podstatné okolnosti vecí môžu byť odlišné. A hoci je istá miera nejednotnosti rozhodovacej praxe, jedná sa o najťažšie zásahy do práv na ochranu osobnosti, čo musí byť zohľadnené pri rozhodovaní o týchto nárokoch.

Výška nemajetkovej ujmy má odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti. Je však nepochybné, že iná je predstava o spravodlivosti žalovaného 1/, či žalovaného 2/ a iná žalobcov ako poškodených. Preto je nevyhnutné použiť princíp proporcionality a porovnať čiastky tejto náhrady prisúdené v iných prípadoch. Maximálna suma peňažného zadosťučinenia, ktorú môže súd priznať, je ohraničená výškou žalobcom požadovaného peňažného zadosťučinenia, ktorá musí byť zrejmá zo žalobného návrhu (NS SR sp. zn. 4Cdo/139/2011). Určenie výšky náhrady je zo zákona na voľnej úvahe súdu, ktorá musí byť odôvodnená a musí mať základ v zistenom skutkovom stave ohľadom zákonom predvídateľných kritérií, to znamená, ohľadom závažnosti vzniknutej ujmy a s ohľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu došlo. Účel náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch sleduje predovšetkým satisfakčnú funkciu, pretože rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nie je možné exaktne kvantifikovať a vyčíslieť, reálne sa ani nahradiť nedá a je možné za ňu „ len poskytnúť zadosťučinenie“ (KS NR sp. zn. 9Co/330/2012).

Súd pri posudzovaní zásady proporcionality vychádzal o. i. z rozsudku Okresného súdu Nitra sp. zn. 10C/88/2015 zo dňa 09.10.2019, kedy súd priznal rodičom plnoletého syna Y. náhradu nemajetkovej ujmy 30.00,- eur každému z rodičov, pričom ide o smrť spôsobenú v dôsledku totožnej dopravnej nehody spôsobenej žalovaným 1/. pri ktorej zomrela aj maloletá Kristína Tonková, dcéra, resp. sestra žalobcov 1/ - 4/ v konaní Okresného súdu Nitra pod sp. zn. 10C/97/2015.

Ďalej súd vzal pri svojom rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy do úvahy mnoho rozhodnutí, v ktorých bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za spôsobenú smrť pri dopravnej nehode, napr.:

- NS SR sp. zn. 3Cdo/228/2012 - závažnosť vzniknutej ujmy nemôže spochybníť ani to, že sa žalobca znovu oženil
- NS SR sp. zn. 6Cdo/60/2016 - 45.000,- eur (smrť manželky a dvoch detí v dôsledku dopravnej nehody)
- KS BB sp. zn. 12Co/465/2014 - 3 x 33.500,- eur (smrť manžela/ otca)
- KS TT sp. zn. 11Co/116/2013 - 33.000,- eur (smrť manžela)
- KS TT sp. zn. 24Co/479/2012 - 25.000,- eur (smrť syna)
- NS SR sp. zn. 3Cdo/18/2016 - 3 x 23.000,- eur (smrť manžela/ otca)
- KS PO sp. zn. 20Co/183/2014 - 2 x 15.000,- eur + 1 x 5.000,- eur (smrť syna/ brata)

Rozhodnutia o náhrade nemajetkovej ujmy v rámci zdravotníckej starostlivosti a zásah do súkromia, napr.:

- KS TT sp. zn. 9Co/270/2011 - 2 x 66.387,84 eur (smrť syna pri pôrode pre zlú starostlivosť)
- NS SR sp. zn. 6Cdo/168/2010 - 2 x 33.194,- eur (smrť dcéry pre zanedbanie liečebnopreventívnej starostlivosti)
- NS SR sp. zn. 5Cdo/244/211 - 2 x 30.000,- eur a 1 x 10.000,- eur (smrť syna/ brata v dôsledku nedostatočnej zdravotnej starostlivosti)
- KS NR sp. zn. 25Co/18/2013 - 20.000,- eur (smrť syna následkom neodborného postupu pri hospitalizácii)
- KS NR sp. zn. 5Co/255/2013 - 13.000,- eur (smrť nenarodeného dieťaťa - odumretie plodu pre nesprávne vykonané CTG vyšetrenia plodu)

Rozhodnutia o náhrade nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo nezákonným úradným postupom, napr.:

- NS SR sp. zn. 3MCdo/17/2014 - 33.120,- eur (nezákonné uznesenie o vznesení obvinenia a vzatie do väzby)
- NS SR sp. zn. 3MCdo/10/2013 - 26.555,14 eur (nezákonné vznesenie obvinenia a následné trestné stíhanie)
- KS BB sp. zn. 14Co/433/2015 - 6.000,- eur (oslobodenie spod obžaloby)

Rozhodnutia o náhrade nemajetkovej ujmy spôsobenej zásahom do ochrany osobnosti médiami, resp. v dôsledku zásahu do ochrany osobnosti inými osobami, napr.:

- NS SR sp. zn. 4Cdo/187/2012 - 33.193,92 eur (uverejnenie nepravdivej informácie v denníku)
- NS SR sp. zn. 5Cdo/164/2014 - 10.000,- eur (uverejnenie nepravdivej informácie v médiách)
- NS SR sp. zn. 6Obo/247/2007 - 33.194,- eur (neoprávnený zásah do práv ochrany známky)

- NS SR sp. zn. 3Cdo/127/2013 - 2 x 33.000,- eur (smrť dcéry - zodpovednosť PO za spadnutie oceľového lana na lyžiarskom vleku)

Rovnako sa súd oboznámil aj s rozhodnutiami súdov, na ktoré poukázali strany sporu vo svojich písomných vyjadreniach: KS BB sp. zn. 11Co/139/2019, KS TT sp. zn. 11Co/207/2019, KS TT sp. zn. 10Co/149/2018, KS TT sp. zn. 9Co/130/2017, KS TT sp. zn. 25Co/214/2016, KS ZA sp. zn. 7Co/578/2014.

Súd s prihliadnutím na viaceré právoplatné rozhodnutia rôznych súdov dospel k záveru, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy tak, ako je uvedené vo výrokoch tohto rozsudku, sa nevymyká z rámca iných priznaných náhrad nemajetkovej ujmy, pričom je ale nevyhnutné uviesť, že ani žiadne z posudzovaných rozhodnutí, kedy bola spôsobená smrť pri dopravnej nehode, nie je absolútne totožné s prípadom žalobcov 1/ - 4/ v tomto konaní, každé má svoje špecifiká a nie je možné traumy ktorýchkoľvek poškodených posudzovať úplne jednotne (intenzita vzťahov, odkázanosť, starostlivosť, vek zomrelého, vek poškodených, majetkové pomery, poskytnutie inej satisfakcie, postoj žalovaného, miera jeho zavinenia...). V neposlednom rade je nepochybné, že emočné ladenie a prežívanie strát je výsostne individuálnou záležitosťou každého človeka.

Pre úplnosť súd uvádza, že napokon ani rozhodnutie Okresného súdu Nitra sp. zn. 10C/88/2015 nie je rozhodnutím o totožnom nároku, hoci sa jedná o nároky rodičov druhého dieťaťa zomrelého pri tej istej dopravnej nehode, keď rozdielnosti vyplývajú práve z rôznych rodinných vzťahov, počtu detí/ príbuzných, veku zomrelého, veku rodičov, odkázanosti, zdravotného, či duševného stavu poškodených a iných skutočností nevyhnutne dôležitých pre posúdení kritérií, na základe ktorých je možné určiť výšku nemajetkovej ujmy. Vzhľadom k uvedenému jednotlivé rozhodnutia, ktoré súd pri určení výšky nemajetkovej ujmy žalobcov 1/ - 4/ vzal do úvahy na porovnanie, použil len podporne a v snahe zabezpečiť čo najspravodlivejšie rozhodnutie. Súčasťou odôvodnenia tohto rozsudku nie sú všetky rozhodnutia, s ktorými sa súd pred rozhodnutím oboznámil, nakoľko je nepochybné, že existuje množstvo rozhodnutí, ktoré priznali nižšiu výšku nemajetkovej ujmy, ale snahou súdu bolo poukázať na skutočnosť, že dochádza a aj v minulosti dochádzalo k priznaniu nemajetkovej ujmy v sumách, ktoré sú porovnateľné, resp. vyššie ako suma náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú súd žalobcom 1/ - 4/ v tomto spore priznal.

Paušálne náhrady, ktoré sa pri obdobných situáciách využívajú v zahraničí a na ktoré poukázal žalovaný 2/ vo svojom písomnom vyjadrení (čl. 568 - 569), nie je možné v slovenskom právnom systéme aplikovať.

50/ Súd musel ďalej vziať do úvahy aj postoj žalovaného 1/, jeho majetkové pomery a okolnosti ohľadne nehody, ktoré sa viažu na osobu žalovaného 1/ ako osobe, ktorá nehodu, pri ktorej zomrela o. i. V. spôsobil. Postoj žalovaného 1/ je v tomto prípade nepochybný, keďže tento komunikuje iba prostredníctvom svojho právneho zástupcu. Napriek tomu, že sa žalovaný 1/ nezúčastnil ani jedného pojednávania, čo mu zákon umožňuje, súd využil možnosť písomnej výpovede žalovaného 1/ ako strany sporu. Žalovaný 2/ pôvodne navrhol výsluch žalovaného 1/ na pojednávaní, neskôr tento svoj návrh zmenil a súhlasil s písomne podanou výpoveďou žalovaného 1/ a napokon uviedol, že netrvá ďalej na vykonaní dôkazu výsluchom žalovaného 1/ (čl. 325). Žalovanému 1/ boli otázky riadne doručené (čl. 298), tieto však nezodpovedal a odpovede súdu nezaslal, hoci jeho právny zástupca žiadal o predĺženie lehoty (čl. 299), čo mu bolo aj umožnené (čl. 300). Ešte aj následne právny zástupca na pojednávaní uvádzal, že žalovaný 1/ odpovede vypísal (čl. 320), avšak súdu aj tak neboli doručené, a to až doposiaľ. Keďže však žalovaný 2/ netrval ďalej na výsluchu žalovaného 1/, súd neurgoval žalovaného 1/ o vrátenie písomného výsluchu.

Rovnako po rozhodnutí odvolacieho súdu bola žalovanému 1/ opätovne daná možnosť navrhnúť vykonanie dôkazov, pričom žalovaný 1/ navrhol doplnenie dokazovania preverením jeho majetkových pomerov (čl. 579). Iné dôkazy žalovaný 1/ v konaní nenavrhol vykonať. Uvedené okolnosti poukazujú na postoj žalovaného 1/ k prejednávanej veci. Z obsahu trestného spisu je zrejmé, že počiatočná ľútosť, ktorú žalovaný 1/ v prvotných fázach trestného konania prejavil (kedy bol aj zaslaný list žalobcom, o ktorom hovorili vo svojich výpovediach), bola nahradená odmietaním viny žalovaného 1/, ktorý svoj postoj vystupňoval snahou viniť za vlastné protiprávne konanie niekoho iného. Prístup žalovaného 1/ dotvára aj tá skutočnosť, že žalovaný 1/ na svoju obranu uvádza, že satisfakciou pre žalobcov má byť jeho výkon trestu odňatia slobody, hoci trest odňatia slobody bol žalovanému 1/ uložený na jeho prevýchovu a má slúžiť ako individuálna a generálna prevencia páchatel'a, resp. potenciálnych páchatel'ov a účelom trestu nie je nahrádzať iné škody a ujmy, na ktoré vzniká nárok napr. v zmysle Občianskeho zákonníka, alebo zákona o povinnom zmluvnom poistení. Účinná ľútosť prejavená

žalovaným 1/ v poslednom písomnom vyjadrení doručenom súdu dňa 07.12.2017, nie je podľa súdu úprimná, a to s ohľadom na priebeh nielen civilného, ale aj trestného konania a prístupu žalovaného 1/ po celý čas od spôsobenia nehody. Takto prejavenu ľútosť a predstieraný súcit považuje súd za účelovú obranu s cieľom nepriznať žalobcom nimi uplatnené nároky, resp. dosiahnuť ich podstatné zníženie.

Je potrebné ďalej uviesť, že ani nepriaznivé majetkové pomery žalovaného 1/, ktorý je vo výkone trestu odňatia slobody, nie sú dôvodom pre nepriznanie nárokov uplatnených žalobcami 1/ - 4/. Žalovaný 1/ bol súdom písomne vyzvaný na predloženie dokladov preukazujúcich jeho aktuálne majetkové pomery - príjmy, výdavky, majetok (čl. 582). Na základe tejto výzvy žalovaný 1/ súdu oznámil, že nemá žiadny príjem, nakoľko je vo výkone trestu odňatia slobody (čl. 596). Iné skutočnosti žalovaný 1/ na svoju obranu neuviedol. Súd vykonal vlastné šetrenie lustráciou v databáze Sociálnej poisťovne, z ktorého šetrenia vyplýva, že pred nástupom do výkonu trestu odňatia slobody bol žalovaný vedený ako SZČO a po nástupe do výkonu trestu odňatia slobody pracuje a má príjem, ktorý sa pohybuje v desiatkach eur až po 236,50 eur mesačne (čl. 670 - 673).

Súd zároveň zohľadnil dopad výšky priznanej náhrady žalobcom na žalovaného 1/, a to aj s ohľadom na nízky produktívny vek žalovaného 1/ (30 rokov). Podporne súd vzal do úvahy tú skutočnosť, že žalovaný 1/ už bol zaviazaný na náhradu nemajetkovej ujmy v konaní, kde si tento nárok uplatnili rodičia Martina Kúdelu ako druhej obete nehody spôsobenej žalovaným 1/, pričom žalovaný 1/ sa nebránil voči výške nároku priznaného rodičom Kúdelovým. V neposlednom rade súd prihliadol na to, že vo výkone trestu odňatia slobody sa žalovaný 1/ nachádza na základe vlastného konania, čím sa sám pripravil o možnosť mať príjmy z inej činnosti ako z prác vykonávaných v podmienkach ústavu na výkon trestu odňatia slobody, čo je zrejme pri porovnaní výšky príjmu, ktorý dosahoval pred nástupom do výkonu trestu odňatia slobody (ktorý bol násobne vyšší). Uvedené rovnako vyplýva z vykonanej lustrácie v databáze Sociálnej poisťovne (čl. 670 - 673).

Majetkové pomery žalovaného 2/ súd neposudzoval, keďže predmetom podnikania žalovaného 2/ je poisťovníctvo a súdu nie je známa skutočnosť, že by žalovaný 2/ nebol schopný plniť podľa tohto rozsudku.

51/ Pri posudzovaní primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy prvostupňový súd akceptoval závery odvolacieho súdu a vychádzal preto aj z nálezu Ústavného súdu Českej republiky I.ÚS 2844/14 z 22.12.2015. Zohľadňované kritéria súdom v prípade náhrady nemajetkovej ujmy tak sú:

- a) Intenzita vzťahu žalobcov k zomrelej Kristíne,
- b) Vek žalobcov ako pozostalých,
- c) Vek zomrelej Kristíny,
- d) Hmotná závislosť pozostalých na zomrelej Kristíne (toto kritérium nebolo v tomto prípade zohľadňované pre nízky vek Kristíny),
- e) Prípadné poskytnutie inej satisfakcie,
- f) Postoj žalovaného (v tomto prípade žalovaného 1/ - ľútosť, ospravedlnenie),
- g) Dopad udalosti do duševnej sféry žalovaného (v tomto prípade žalovaného 1/),
- h) Majetkové pomery žalovaného,
- i) Miera zavinenia žalovaného - tu je súd viazaný rozhodnutím v trestnom konaní, kde vina žalovaného 1/ bola zistená a bol mu uložený trest.

52/ Súd teda pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vyhodnotil a zohľadnil jednotlivé kritéria, keď prihliadal na už uvedené okolnosti intenzity vzájomného vzťahu Kristíny a jej rodičov/ sestier, jej mladý vek, vek poškodených aj páchatel'a, dopad do duševnej sféry, ako aj na to, že táto nehoda a strata milovaného dieťaťa/ milovanej sestry navždy zmenila a poznačila ich životy, ako aj život celej rodiny, a hoci nemuseli vyhľadať odbornú pomoc, došlo u nich k nenapraviteľnej strate, ktorá mala nepriaznivý dôsledok najmä na ich psychický zdravotný stav, ktorý pretrváva aj v súčasnosti a s najväčšou pravdepodobnosťou bude v istej miere pokračovať aj v budúcnosti. V danom prípade nie je podmienkou priznania nároku potvrdenie od odborného lekára, resp. vyhľadanie odbornej lekárskej pomoci a podrobenie sa liečbe. Súd prihliadal aj na okolnosti, za ktorých k vzniku nemajetkovej ujmy prišlo a na mieru zavinenia konania žalovaného 1/, ktorú súd hodnotil veľmi prísne, pričom prihliadol aj na to, že zo strany žalovaného 1/ nebola žalobcom, ako rodičom tak ani sestram, poskytnutá žiadna adekvátna satisfakcia, pretože žalovaný 1/ neprejavil úprimnú ľútosť nad svojím skutkom, aj napriek tomu, že rodine žalobcov zaslal ospravedlňujúci list, avšak z jeho postoja demonštrovaného v trestnom konaní, súd považoval takúto formu ľútosti za čisto formálnu. V konečnom dôsledku aj z pasívneho postoja žalovaného 1/ v tomto konaní je možné vyvodit', že nepopieral závažnosť svojho konania, teda bol pravdepodobne uzročený s následkami svojho nerozvážneho konania, ktoré malo fatálne

následky na rodinu žalobcov. Vzhľadom k tomu, že strata blízkej osoby a najmä dieťaťa, ale tiež sestry, je pre väčšinu ľudí tou najväčšou stratou, s ktorou sa môžu v živote stretnúť, pričom nemajetkovú ujmu pozostali pociťujú veľmi úkorne, je potrebné, aby bola z ich pohľadu spravodlivo nahradená a aj s poukazom na nález Ústavného súdu Českej republiky I.ÚS 2844/14 z 22.12.2015 súd dospel k záveru, že prisúdená výška nemajetkovej ujmy je primeraná, pretože žalobcovia preukázali minimálne päť kritérií a preto súd rozhodol, že žalovaný 1/ a žalovaný 2/ sú povinní zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 30.000,- eur každému z nich, žalobcovi 3/ vo výške 12.500,- eur a žalobcovi 4/ vo výške 12.000,- eur, a to do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Takto priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy nebude predstavovať bezdôvodné obohatenie žalobcov a zároveň podľa súdu nebude do budúcnosti likvidačná pre žalovaných, čo súd posúdil v prípade oboch žalovaných, pričom v prípade žalovaného 1/ nie sú súdu známe žiadne skutočnosti, ktoré by mu bránili vo vykonávaní práce a získavaní príjmu. Napokon aj v podmienkach výkonu trestu odňatia slobody je žalovaný 1/ riadne a stabilne zapojený do pracovnej činnosti a následne po vykonaní trestu odňatia slobody, resp. po jeho prípadnom skrátení, sa opätovne môže zaradiť do pracovného procesu a získavať príjem po väčšinu svojho aktívneho pracovného života. Takto prisúdená výška nemajetkovej ujmy bude podľa súdu pôsobiť na žalovaného 1/ dostatočne tak, aby sa vo svojom ďalšom živote snažil obdobným zásahom do práva na súkromný život spôsobený hrubou neobstaranosťou predchádzať. Zároveň je tak naplnená prevenčno - sankčná funkcia náhrady nemajetkovej ujmy.

Žalovaný 2/ vo svojom záverečnom návrhu žiadal, aby sa súd zaoberal aj ustanovením § 450 Občianskeho zákonníka, a to vo vzťahu k žalovanému 1/, keďže aj v prípade, že poisťovňa pristúpi k plneniu za žalovaného 1/, tak si bude uplatňovať vo vzťahu k nemu interný postih, keďže škodu spôsobil pod vplyvom alkoholu, a teda priznaná suma doľahne na neho ako na poisteného v rámci PZP. Preto si žalovaný 2/ dovolil apelovať na to v tejto fáze konania, keďže už v následnom konaní voči žalovanému 1/ nie je možné modifikovať postihové právo poisťovne. Právny zástupca žalobcov vyjadrenie ohľadne regresu poisťovne považuje za nemorálne a neprijateľné, keďže regres tu je a žalovaný 1/ nastúpil do vozidla pod vplyvom alkoholu a zasiahol do práv žalobcov.

Zodpovednosť za škodu plní predovšetkým reparačnú funkciu, to znamená, že škodca má povinnosť nahradiť škodu v rozsahu, v akom ju spôsobil, pričom rozsah a spôsob škody je upravený zákonom. Toto ustanovenie je výnimkou z tejto zásady a umožňuje súdu z dôvodov hodných osobitného zreteľa náhradu škody primerane znížiť. Súd v danom prípade nezistil splnenie podmienok pre aplikáciu ustanovenia § 450 Občianskeho zákonníka.

53/ Súd ďalej uvádza, že v danom prípade bolo napriek chybnému uvedeniu obchodného mena žalovaného 2/ v žalobe nepochybné, že žalovaný 2/ je subjekt riadne vedený v Obchodnom registri SR, čo je zrejmé aj z vyjadrenia žalobcov ohľadne opravy označenia žalovaného 2/ v žalobe z 30.08.2017. Je nepochybné, že označenie žalovaného 2/ v žalobe bolo nesprávne, ale nie je možné dospieť k záveru, že v žalobe označený subjekt ako žalovaný 2/ neexistuje. Preto súd v tomto prípade nemohol vyhovieť námietke žalovaného 2/, ktorý pre svoje nesprávne označenie v žalobe žiadal konanie voči žalovanému 2/ zastaviť. Označenie žalovaného 2/ bolo opravené v rámci odstránenia vád a pre úplnosť treba zdôrazniť, že ostatné identifikačné údaje žalovaného 2/ (najmä sídlo a IČO) boli v súlade s evidenciou žalovaného 2/ a súd preto nemal pochybnosti o tom, ktorý subjekt žalobcovia žalujú ako žalovaného 2/ a že tento subjekt existuje.

54/ S námietkou premlčania vznesenou žalovaným 2/ sa súd nestotožnil, keď podľa súdu je v tomto prípade jednoznačne daná trojročná premlčacia doba, ktorá začala plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcov. Podľa súdu ide o nárok, na ktorý sa vzťahuje ustanovenie o objektívnej premlčacej dobe, ktorá je trojročná a keďže k nehode došlo dňa 24.02.2012 a k úmrtiu Kristíny dňa 25.02.2012 o 03.10 hod., čo je zrejmé z úmrtieho listu (čl. 25), podaním žaloby na súd dňa 23.02.2015 elektronicky bez KEP, ktorej originál bol súdu doručený dňa 24.02.2015, došlo k podaniu žaloby pred uplynutím premlčacej doby. Počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv.

Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až § 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať. Z § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že sa premlčujú všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva.

Premičanie je kvalifikované uplynutie času, v dôsledku ktorého súdna vymáhateľnosť možno odvrátiť námietkou. Zmyslom tohto inštitútu je zvýšenie istoty v právnych vzťahoch. Premičaním právo nezaniká, iba sa závažne oslabuje. Uplatnenie námietky premičania spôsobuje zánik súdnej vymáhateľnosti, v dôsledku čoho súd premičané právo nemôže priznať. Základným účelom inštitútu premičania je pôsobiť na subjekty občianskoprávných vzťahov, aby v primeraných dobách uplatnili svoje práva (nároky) a zároveň aj zabrániť tomu, aby povinné osoby neboli po časovo neprimeranej dobe nútené splniť si svoje povinnosti. Ak uplynula zákonom ustanovená premičacia doba a oprávnená osoba v nej určeným spôsobom u príslušného orgánu svoje právo nevykonala, vzniká povinnej osobe oprávnenie vzniesť námietku premičania, a tak spôsobiť stav, že sa oprávnená osoba nemôže s úspechom domáhať na súde svojho práva. Dôvodné vznesenie námietky premičania v civilnom spore/ občianskom súdnom konaní má totiž za následok, že súd nemôže oprávnenej osobe právo (nárok) priznať (§ 100 ods. 1 tretia veta Občianskeho zákonníka). Pritom zásada hospodárnosti konania musí viesť konajúci súd k tomu, aby v konaní prednostne posúdil vznesenú námietku premičania vzhľadom na to, že v prípade jej oprávnenosti takýto postup vedie k rýchlemu vydaniu rozhodnutia vo veci samej, bez potreby vykonávania ďalších dôkazov.

Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka predstavuje jedno z parciálnych a relatívne samostatných prostriedkov ochrany jednotného práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby. Vzniká vtedy, keď morálna satisfakcia ako rýdzo osobné právo, nestačí na vyváženie a zmiernenie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv. Napriek tomu, že ide o satisfakciu v oblasti nemateriálnych osobnostných práv, jeho vyjadrenie peňažným ekvivalentom má za následok, že ide o osobné právo majetkovej povahy. Určujúci je obsah nároku a nie predmet jeho ochrany. Ak obsahom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je požiadavka na zaplatenie peňažnej sumy, potom princíp právnej istoty vylučuje, aby plynutiu času neboli priznané žiadne právne účinky.

Počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premičacej doby v prípade náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premičacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy k takémuto zásahu došlo. V prejednávanej veci bolo preukázané, že neoprávneným konaním žalovaného 1/ bolo zasiahnuté do práva na súkromie a rodinný život žalobcov. Zásah do práv žalobcov nastal momentom smrti Kristíny Tonkovej dňa 25.02.2012 a následky tohto zásahu v podobe rôznej formy nemateriálnej ujmy (šoku, traumy, smútku a straty zo spoločenstva s blízkou osobou) u žalobcov stále pretrvávajú. Žalobcovia mohli svoje právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vykonať prvýkrát 26.02.2012. Od tohto dňa začala plynúť všeobecná trojročná premičacia doba, ktorá skončila 26.02.2015. Žalobcovia však svoju žalobu podali na súde už 23.02.2015 elektronicky bez KEP, ktorej originál bol súdu doručený dňa 24.02.2015, teda pred uplynutím premičacej doby. Vzhľadom k uvedenému súd námietku premičania vznesenú žalovaným 2/ vyhodnotil ako nedôvodnú.

55/ Čo sa týka spôsobu, akým boli strany zaviazané na zaplatenie jednotlivých súm jednotlivým žalobcom, súd dospel k záveru, že v danom prípade sa nejedná o hmotnoprávne spoločenstvo, pre ktoré sú charakteristické spoločné práva a povinnosti žalovaných, ale spoločenstvo žalovaných v tomto spore je založené iba na procesnom základe, ktoré je charakteristické spoločným konaním a spoločným rozsudkom. Preto súd rozhodol tak, že žalovaných 1/ a 2/ zaviazal na úhradu jednotlivých nárokov a na náhradu trov konania tak, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu jeho plnenia povinnosť druhého žalovaného. Takto upravené petity žaloby nie sú zmenou žaloby a nie je potrebné, aby súd iným procesným rozhodnutím upravoval spôsob úhrady a zániku uplatneného a priznaného nároku. Je v kompetencii súdu takto upraviť spôsob, akým majú byť žalovaní zaviazaní, a preto súd v dôsledku konštatovania iba procesného spoločenstva upravil spôsob úhrady nárokov žalobcom priamo vo výroku rozsudku.

56/ Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti vyhovel súd plne žalobe čo do základu nároku a čiastočne čo do výšky náhrady nemajetkovej ujmy a zaviazal žalovaných 1/ a 2/ k povinnosti zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 30.000,- eur, žalobcovi 2/ sumu 30.000,- eur, žalobcovi 3/ sumu 12.500,- eur a žalobcovi 4/ sumu 12.000,- eur, ako aj k náhrade trov konania žalobcom 1/, 2/, 3/ a 4/ v rozsahu 100%, a to s úpravou spôsobu, akým majú byť žalovaní 1/ a 2/ zaviazaní na plnenie. Vo zvyšnej časti súd žalobu zamietol (výrok VI/ rozsudku).

57/ Podľa § 185 ods. 1 Civilného sporového poriadku súd rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná.

58/ Podľa § 185 ods. 2 Civilného sporového poriadku súd môže aj bez návrhu vykonať dôkaz, ktorý vyplýva z verejných registrov a zoznamov, ak tieto registre alebo zoznamy nasvedčujú, že skutkové tvrdenia strán sú v rozpore so skutočnosťou; iné dôkazy bez návrhu nevykoná, ak tento zákon neustanovuje inak.

59/ Podľa § 185 ods. 3 Civilného sporového poriadku súd aj bez návrhu môže vykonať dôkazy na zistenie, či sú splnené procesné podmienky, či navrhované rozhodnutie bude vykonateľné, a na zistenie cudzieho práva.

60/ S poukazom na ustanovenie § 185 Civilného sporového poriadku súd pri určení rozsahu dokazovania vychádzal z návrhov strán sporu, pričom oproti predchádzajúcej právnej úprave Občianskeho súdneho poriadku sa zvýšila procesná zodpovednosť strán v dokazovaní a obmedzila sa aktivita súdu pri navrhovaní, a teda aj vykonávaní dôkazov. S dokazovaním súvisí povinnosť strán tvrdiť a navrhovať dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súdu naopak patrí oprávnenie požadovať ďalšie vysvetlenia. V tomto spore súd vychádzal z výpovedí žalobcov 1/ - 4/, z výpovedí svedkov navrhnutých žalobcami, ako aj z listinných dôkazov a pôvodne pripojeného spisu Okresného súdu Nitra sp. zn. 21T/100/2012. Z takto získaných informácií podľa súdu boli zistené podstatné skutkové tvrdenia odôvodňujúce prijať závery obsiahnuté vo výrokovej časti tohto rozsudku. Napriek tomu, že v konaní boli navrhnutí svedkovia v rodinnom vzťahu so žalobcami, súd nemá pochybnosti o pravdivosti nimi tvrdených skutočnostiach. Zároveň súd poukazuje na to, že svedkovia boli pred výpoveďou poučení podľa § 196 Civilného sporového poriadku, teda boli poučení o povinnosti vypovedať pravdu, nič nezamlčovať ako aj o trestnoprávných následkoch krivej výpovede. Zároveň žiadne z ustanovení Civilného sporového poriadku neukladá strane sporu povinnosť navrhnuť svedkov, ktorí nie sú rodinnými príslušníkmi strany, ktorá svedkov navrhla. Pri svojom rozhodnutí preto súd v súlade so zákonom vychádzal z dôkazov navrhnutých jednotlivými stranami sporu a na základe dôkazov, ktoré vykonal, dospel k záverom, ktoré sú obsahom tohto rozsudku. Z vlastnej iniciatívy súd nevykonával žiadne ďalšie dôkazy s výnimkou lustrácie v Sociálnej poisťovni za účelom preverenia majetkových pomerov žalovaného 1/, keďže tento sám takéto doplnenie dokazovania navrhol, avšak súdu napriek písomnej výzve poskytol iba krátku informáciu o tom, že nemá žiaden príjem z dôvodu, že sa nachádza vo výkone trestu odňatia slobody, čo sa napokon aj ukázalo ako nepravdivá informácia. Je možné sa domnievať, že ak by boli navrhnuté výsluchy svedkov mimo rodinného prostredia, mohlo to umocniť ostatné vykonané dôkazy, avšak zistený skutkový stav podľa súdu bol zistený dostatočne na rozhodnutie o žalobe, súd nemal pochybnosti o jednotlivých zistených skutočnostiach a preto nevyzýval strany na označenie iných ako navrhnutých dôkazov. Je hypoteticky možné, že ak by boli vykonané výsluchy svedkov z iného ako rodinného prostredia, tieto mohli spochybniť, či vyvrátiť tvrdenia zistené jednotlivými výsluchmi, avšak žalobcovia nemali dôvod navrhnuť vykonanie dokazovania v ich neprospech a žalované strany takéto dôkazy nenavrhli, ani neoznačili. Napokon s ohľadom na špecifickosť prejednávanej veci súd dospel k záveru, a to na základe vyjadrení žalovaných 1/ a 2/ ako aj na základe bezprostredného vnímania na pojednávaniach, že žalovaní 1/ a 2/ nemajú pochybnosti o pravdivosti jednotlivých výpovedí, nikto nespochybnil, že by k zásahu do práv žalobcov nedošlo, ani že by smrťou maloletej Kristíny nedošlo k dopadu na životy žalobcov. Problematickým sa v danej veci javí posúdenie, či tento zásah s prihliadnutím na jednotlivé posudzované kritéria je takej intenzity, aby ho bolo možné subsumovať pod žalobcami vyjadrenú požiadavku výšky nemajetkovej ujmy, ktorá sa obom žalovaným zdala neprímeraná a neadekvátne, čo opakovane prezentovali aj vo svojich vyjadreniach. Žalovaný 2/ sa tiež vyjadril, že na preukázanie spôsobu života rodiny žalobcov pred a po smrti maloletej Kristíny by mali existovať dôkazné prostriedky mimo najbližšej rodiny žalobcov, avšak právne predpisy upravujúce priebeh konania takúto povinnosť neukladajú.

61/ Podľa § 262 ods. 1 Civilného sporového poriadku o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

62/ Podľa § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

63/ Podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

64/ Podľa § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku, ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

65/ Podľa článku 1 Civilného sporového poriadku spory vyplývajúce z ohrozenia alebo porušenia subjektívnych práv prejednáva a rozhoduje nezávislý a nestranný súd, ak taká právomoc nie je zákonom zverená inému orgánu.

66/ Podľa článku 2 ods. 1 Civilného sporového poriadku ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty.

67/ Podľa článku 2 ods. 2 Civilného sporového poriadku právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

68/ Podľa článku 2 ods. 3 Civilného sporového poriadku, ak sa spor na základe prihliadnutia na prípadné skutkové a právne osobitosti prípadu rozhodne inak, každý má právo na dôkladné a presvedčivé odôvodnenie tohto odklonu.

69/ Podľa článku 4 ods. 1 Civilného sporového poriadku, ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia tohto zákona, právna vec sa posúdi podľa ustanovenia tohto alebo iného zákona, ktoré upravuje právnu vec čo do obsahu a účelu najbližšiu posudzovanej právnej veci.

70/ Podľa článku 4 ods. 2 Civilného sporového poriadku, ak takého ustanovenia niet, súd prejedná a rozhodne právnu vec podľa normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom, a to s prihliadnutím na princípy všeobecnej spravodlivosti a princípy, na ktorých spočíva tento zákon, tak, aby výsledkom bolo rozumné usporiadanie procesných vzťahov zohľadňujúce stav a poznatky právnej vedy a ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít.

71/ V sporových konaniach sa ohľadom náhrady trov konania uplatňuje tzv. zásada úspechu, t. j. strane, ktorá mala vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov proti neúspešnej strane. Oslobodenie od povinnosti nahradiť trovy konania úspešnej strane nie je možné. Ani v prípade, ak bolo neúspešnej strane priznané oslobodenie od súdnych poplatkov (ktoré sa vzťahuje len na jej prípadnú poplatkovú povinnosť), nezabavuje ju to povinnosti nahradiť trovy konania úspešnej strane. V rámci trov úspešnej strany môžu byť priznané aj súdne poplatky zaplatené úspešnou stranou, ktoré je jej povinná neúspešná strana nahradiť. Len v prípade, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať (§ 257 CSP).

72/ Úspech vo veci sa zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti (petitu) a výroku rozhodnutia, ktorým sa vo veci rozhodlo. U žalobcu ide o plný úspech vo veci vtedy, ak sa výrok meritórneho rozhodnutia zhoduje so žalobným petitom, t. j. ak sa jeho žalobe vyhovel v plnom rozsahu. Strana, ktorá mala plný úspech vo veci, má nárok na náhradu všetkých účelne vynaložených trov proti strane, ktorá vo veci úspech nemala. Ak strana nemá plný úspech vo veci, vždy má čiastočný úspech vo veci, t. j. každá strana (žalobca aj žalovaný) je sčasti úspešná a sčasti neúspešná. Vo všeobecnosti platí, že ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 22. júna 2011, sp. zn. 8 Sžo 215/2010).

73/ O nároku na náhradu trov konania rozhoduje sudca podľa zásad o náhrade trov konania (§ 255 Civilného sporového poriadku a § 256 Civilného sporového poriadku) a uplatnením týchto zásad určí pomer vyjadrený percentom alebo zlomkom.

74/ Zásada úspechu v spore sa premieta v ustanovení § 255 Civilného sporového poriadku ako esenciálne kritérium priznania náhrady trov konania. „Úspech“ vo veci súd vždy skúma, čo do právneho základu veci a čo do výšky priznaného nároku. Zásada úspechu vo veci charakteristická pre sporové

konanie sa uplatní tak, že neúspešná strana sporu je povinná nahradiť v spore úspešnej strane trovy konania, ktoré úspešnej strane vznikli. Nejde však o náhradu všetkých trov, ktoré strana v konaní vynaložila, ale iba o trovy konania vymedzené v ustanovení § 251 Civilného sporového poriadku, to znamená všetkých trov, ktoré sú preukázané, odôvodnené, účelne vynaložené a ktoré vznikli v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

75/ Civilný sporový poriadok nemá ustanovenie obdobné ustanoveniu § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ktoré sa uplatňovalo ako lex specialis ku vzťahu k § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV.ÚS 142/2014). Na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy, nová právna úprava už neobsahuje tri špeciálne skutkové podstaty (§ 142 ods. 1, ods. 2 a ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku), ale len dve (§ 255 ods. 1 a ods. 2 Civilného sporového poriadku). Na prvom mieste je zásada úspechu a v prípade, keď mala strana sporu vo veci úspech len čiastočný, platí pravidlo obsiahnuté v § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku (pomer úspechu).

76/ Zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu (sudcovské právo) alebo znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho totiž ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti. Žalobcovia 1/ - 4/ v tomto prípade nepochybne boli procesne úspešní, čo do základu, avšak výška závisela od úvahy súdu, ktoré nemohli žalobcovia predvídať, pretože to objektívne nie je možné. Časť zamietnutého nároku v prípade žalobcov 3/ a 4/ nie je teda prejavom procesného úspechu žalovaného/ žalovaných, ale iba dôsledkom úvahy súdu. Žalobcov je preto v takomto prípade potrebné považovať za plne procesne úspešných, ak mali plný úspech, čo do základu uplatňovaného nároku a súčasne výška plnenia vyplývajúca z tohto procesného úspechu závisela výlučne od úvahy súdu.

77/ V preskúmvanej veci si žalobcovia 1/ - 4/ uplatnili nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 30.000,- eur každý zo žalobcov. Súd priznal žalobcom 1/ - 4/ nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, keď v konaní bolo nesporne preukázané splnenie podmienok vzniku nemajetkovej ujmy, a to neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti, nemajetková ujma na osobnosti a príčinná súvislosť medzi nimi. Primeraným prostriedkom je náhrada nemajetkovej ujmy vyjadrená v peniazoch, keď morálne zadostučinenie (satisfakcia) nie je postačujúce.

78/ Výška nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch závisela od úvahy súdu, ktoré žalobcovia nemohli nijako predvídať. Právna úprava pri rozhodovaní o výške relutárnej náhrady neposkytuje a nedáva súdom, a teda ani stranám sporu presný návod pre jej vyčíslenie, je možné prihliadnuť len na judikatúrou ustálené kritéria pre jej určenie a tieto kritéria následne individuálne vyhodnotiť s prihliadnutím na špecifickosť daného prípadu. Žalovaný 1/ a 2/ boli zaviazaní podľa úvahy súdu, ktorý vyhodnotil jednotlivé kritéria individuálne vo vzťahu ku každému zo žalobcov, a to tak, že v prípade žalobcov 1/ a 2/ týmto súd obom priznal nemajetkovú ujmu vo výške po 30.000,- eur, žalobcovi 3/ nemajetkovú ujmu vo výške 12.500,- eur a žalobcovi 4/ nemajetkovú ujmu vo výške 12.000,- eur. Takto určenú výšku u jednotlivých žalobcov považoval súd za primeranú s prihliadnutím na všetky zistené skutočnosti. Čo do základu aj výšky nároku boli v plnom rozsahu úspešní žalobcovia 1/ a 2/. Čo do výšky uplatneného nároku súd žalobcom 3/ a 4/ nepriznal nemajetkovú ujmu v nimi uplatnenej výške, keď na základe vyhodnotia všetkých zistených skutočností považoval za primerané a zodpovedajúce intenzite zásahu do ich práv priznanie nemajetkovej ujmy v nižšej sume oproti žalobnému petitu. Za takejto situácie je potom nevyhnutné konštatovať plný procesný úspech aj žalobcov 3/ a 4/ čo do základu uplatneného nároku, pričom výška priznaného plnenia, a teda ich procesný úspech, závisel výlučne od úvahy súdu po vyhodnotení kritérií pre určenie výšky nemajetkovej ujmy. Z uvedených dôvodov a s prihliadnutím na princíp všeobecnej spravodlivosti a rozumné usporiadanie procesných vzťahov strán sporu (článok 1, článok 2 Civilného sporového poriadku), je potrebné vyhodnotiť aj úspech žalobcov 3/ a 4/ pri rozhodovaní o náhrade trov konania v zmysle § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku.

79/ V danom prípade preto súd dospel k záveru, že v konaní o veci samej boli žalobcovia 1/ - 4/ úspešní v celom uplatnenom nároku čo do jeho základu (žalobcom 1/ - 4/ bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy), keď výška priznaného plnenia, a teda ich procesný úspech, závisel výlučne od úvahy súdu pri vyhodnotení kritérií pre určenie výšky nemajetkovej ujmy. Vzhľadom k tomu o nároku na náhradu trov konania súd rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku, keď žalovaných 1/ a 2/ zaviazal na náhradu trov konania žalobcom 1/, 2/, 3/ a 4/ v rozsahu 100%, pričom plnením jedného

zo žalovaných zaniká v rozsahu jeho plnenia povinnosť druhého žalovaného. Konštatovanie čiastočnej dôvodnosti žaloby vyjadrené výrokom VI/ rozsudku, ktorým súd zvýšnú časť žaloby zamietol, sa týka výšky uplatneného nároku (nárokov) žalobcov 3/ a 4/, čo je napokon zrejmé z celkového odôvodnenia rozsudku.

80/ Nakoľko od 01.07.2016 došlo k zmene právnej úpravy, rozhodovanie o trovách konania je dvojzložkové (v jednom kroku sudca rozhodne o nároku, ktorý vyjadrí v zmysle zásady úspechu, napr. percentom a v druhom kroku rozhodne súdny úradník o výške trov konania v súlade s rozhodnutím sudcu o priznanom nároku). Po tom, ako bude rozhodnutie o priznanom nároku právoplatné, predloží sa vec vyššiemu súdному úradníkovi, ktorý vydá osobitné uznesenie o výške náhrady trov konania, pričom ohľadom nároku vychádza z právoplatného rozhodnutia sudcu. Súdny úradník môže v rámci náhrady priznať len tie výdavky, ktoré sa v zmysle § 251 Civilného sporového poriadku považujú za trovy konania, teda musí ísť o stranou preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vznikli v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva. Lehota, v rámci ktorej by mala úspešná strana preukázať a odôvodniť svoje výdavky, a ani lehota na rozhodnutie o výške náhrady trov konania, nie sú zákonom ustanovené.

81/ Podľa § 232 ods. 3 Civilného sporového poriadku lehota na plnenie je tri dni a plynie od právoplatnosti rozsudku. Súd môže v odôvodnených prípadoch určiť dlhšiu lehotu.

82/ Súd podľa § 232 Civilného sporového poriadku určil dlhšiu lehotu na plnenie (tridsať dní), a to vzhľadom k priznanej výške nemajetkovej ujmy, ktorá v súhrne pre všetkých žalobcov predstavuje sumu vo výške 84.500,- eur.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia prostredníctvom Okresného súdu Nitra na Krajský súd v Nitre.

Odvolanie musí mať náležitosti podľa § 127 ods. 1 a ods. 2 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého, ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie, a) ktorému súdu je určené, b) kto ho robí, c) ktorej veci sa týka, d) čo sa ním sleduje a e) podpis. Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania.

Podľa § 363 Civilného sporového poriadku v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa § 364 Civilného sporového poriadku rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 Civilného sporového poriadku odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 Civilného sporového poriadku odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 365 ods. 3 Civilného sporového poriadku odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak si žalovaní nespĺnia povinnosť uloženú im týmto rozsudkom, môžu sa žalobcovia domáhať jej splnenia prostredníctvom exekúcie.